

Naš tednik Kronika

V.b.b.

Cena 55 grošev

kulturno - politično glasilo

svetovnih in domačih dogodkov

2. leto

V Celovcu, dne 20. septembra 1950

Številka 38

Slovenska gimnazija

Mnogo smo že pisali v našem listu o prilikah na ljudskih šolah in nakazovali pomanjkljivosti ter nedostatke pri imenovanju učiteljev in šolskih upravnikov od strani deželne vlade. Podrobno smo poudarili, da je pri teh imenovanjih deželna vlada kršila šolsko odredbo iz leta 1945. To je ravno tista odredba, na katero so se zastopniki vlade sklicevali doma in na konferencah zunanjih ministrov, kar je posebno naglasil tudi bivši britanski zunanji minister Eden v razgovoru z našim dopisnikom.

Nočemo prezreti dejstva, da se je učiteljska konferenca dne 8. septembra 1950 v Celovcu izrekla za dvojezično šolo in njeno izpopolnitev. Zahtevala je zaščito od strani vlade pred napadi nerazsodnih politikov za vse one učitelje, ki vršijo svojo dolžnost.

Ne da bi hoteli prezreti velike važnosti osnovne ali ljudske šole, moramo naglasiti velik pomen izobraženstva za narodovo kulturno, gospodarsko in politično življenje. To izobraženstvo pa mora skozi gimnazijo na univerzo. Vsa desetletja smo pošiljali svojo nadarjeno mladiino na nemške gimnazije. Na teh gimnazijah je bilo zelo, zelo mnogo nemškega in velenemškega duha. Da pa živita v deželi dva naroda, da so tudi Slovenci k razvoju dežele doprinesli svoj del, da so tudi Slovenci kot narod na celota gradili svojo kulturo, ki za drugimi narodnimi kulturami ni prav nič zastajala, tega pa nam niso nikdar povedali, da celo gospodje profesorji tega sami niso vedeli.

Tako se ne smemo nič čuditi, da so v prvi razred gimnazije vstopali slovenski otroci, da pa so gimnazijo zapuščali nemški maturanti. Narod je dajal in k narodu se je le zelo malo vračalo. Taka operacija na narodnem telesu pa je trajno nevzdržna in krivična. V času, ko je mlad človek najbolj dovzeten za vtise, slovenskemu študentu niso povedali, da je Slovenec in da nima vzroka sramovati se svoje narodne pripadnosti in ne samo to, celo prezirali so ga.

Mi vsi, ki smo šli skozi tako gimnazijo, smo sami na sebi hudo občutili to pomanjkljivost in jo občutimo tudi danes. Ne obojamo s tem velikega števila dobrih profesorjev, ki so nam dali prav mnogo splošnega znanja za življenje v marsikaterem pogledu. Enega pa nam niso mogli dati, ker tega sami niso imeli.

Z ozirom na pravno in naravno pravico, katero imajo Slovenci na Koroškem do popolne izobrazbe v svojem lastnem materinskem jeziku, je Narodni svet koroških Slovencev predložil duhajski vladi že decembra 1949 zahtevo po ustanovitvi slovenske gimnazije. Na zahtevo Dunaja smo izdelali podroben načrt take gimnazije, ki bi otrokom zagotovila popolno izobrazbo tako v materinskem kakor tudi v državnem nemškem jeziku. Dne 5. marca 1950 je bil ta podroben načrt izvožen na pristojnem mestu in dobil številko 2964. Strokovnjaki so si bili kmalu na jasnem, kaj je iz strokovnega stališča k temu vprašanju dodati. Od strokovnjakov pa je romal akt k politikom. Za nje seve zadeva ni bila tako lahka. Skoraj pa bi tem gospodom zrasli sivi lasje, da ne bi akta štev. 2964 tirjali na dan. Ni ga bilo ne v Celovcu in ne na Dunaju. Akt. štev. 2964 se je „izgubil“. Ob poteku šestmesečnega termina pa so akt vendar zopet našli v Celovcu in se o njem tudi posvetovali.

Ne poznamo rezultata tega posvetoovanja. Mislimo pa si lahko, da bodo prišli z istimi argumenti, ki jih že pozna.

(Nadaljevanje na 2. strani)

Anthony Eden in dvojezična šola

Ob priliki obiska bivšega britanskega zunanjega ministra Edena je imel naš graški dopisnik priložnost razgovora z g. ministrom.

Na vprašanje našega dopisnika, kako gleda gospod minister prilike na Koroškem, je gospod minister odgovoril, da osebno razmere premalo pozna, da pa se odpelje na Koroško in bo poskušal v tem kratkem času prilike vsaj do gotove mere spoznati.

Na vprašanje o dvojezični šoli je gospod minister izjavil, da je o tem v zadnjem času bral v britanskem časopisju zanimive članke. Sila se čudi, da ravno ena izmed vladnih strank, ki je ob pri-

liki londonske konference zopet in zopet poudarjala enakopravnost Slovencev predvsem na šolskem polju in kazala na šolsko odredbo iz leta 1945, danes ostro nastopa proti temu, kar je sama zagovarjala. G. minister je izrecno naglasil, da bi tako postopanje bilo v demokraciji, kakor je britanska, nemo-goče.

(Prip. uredn. Predstavniki Narodnega sveta koroških Slovencev so se v Celovcu pri britanskih merodajnih krogih kakor tudi pri g. deželnem glavarju potrudili za razgovor z g. ministrom Edenom, vendar niso uspeli. Tudi to je enakopravnost!)

Nov vojni minister v USA

Predsednik Truman je 12. septembra imenoval prejšnjega ameriškega zunanjega ministra generala Marshalla za novega vojnega ministra Amerike. Imenovanje je vzbudilo v svetovni javnosti veliko zanimanje. Predvsem evropske zapadne sile so to vest sprejele z zadovoljstvom.

Razvoj, ki se je deloma nakazoval v Ameriki v tem, da bi zadobila skupina okoli generala MacArthurja premoč, je v zapadni Evropi povzročil zaskrbljenost. Evropa je v dveh svetovnih vojnah izkervavela in nujno rabi za svojo morebitno potrebno obrambo znatne pomoči

s strani Amerike. Če bi se bila Amerika po MacArthurjevih načrtih posvetila zgolj le Daljnemu Vzhodu, bi bila zapadna Evropa prepuščena sama sebi.

Iz teh vidikov so pogajanja med državami Atlantske zveze zadnje čase pesale in tudi zadnja konferenca v Washingtonu ni rodila posebnih praktičnih rezultatov.

Sedaj pričakujejo, da bo imenovanje Marshalla, ki je že izza časa pretekle vojne bil v nasprotstvu z MacArthurjem in strokovnjak za evropske zadeve, povzročilo preokret ameriških obrambnih načrtov v Evropi.

Vojska Združenih narodov v Soeulu

V petek so pričele zavezniške čete na Koreji z dobro zasnovano protiofenzivo. Začela se je ta protiofenziva z iskrcanjem v pristanišču Inchon, ki je luka glavnega mesta Koreje, Soeul. Proti temu mestu so prodirale ameriške čete, katerih se je izkrcalo okrog 40.000 mož. Prednji oddelki teh čet so že prodrli do središča glavnega mesta, ki je obkoljeno s treh strani. V nekaterih predmestjih pa divjajo še krvavi poulični boji. Drugim edinam Združenih narodov

se je posrečilo prekoračiti reko Han, ki teče skozi Soeul in prodirajo sedaj proti vzhodu. S tem pa ogrožajo glavnino severnokorejske vojske, ki je daleč — okrog 200 km — bolj južno na skrajnem južnem koncu korejskega polotoka.

Tudi na južnem bojišču korejskega polotoka so pričeli zavezniški ofenzivo in skoraj povsod napredujejo. Jugoahodno od mesta Taegu so prekoračili oddelki ameriške pehote reko Naktong in prodirajo proti severu.

Umor in rop v Gonovecah

V soboto zvečer se je dogodil v naši vasi zločin, ki je razburil vso bližnjo in daljno okolico. — V gostilno, ki je last žene načelnika železniške postaje v Pliберку, so prišli precej pozno zvečer trije neznani moški. Ko so okrog 11. ure zvečer odšli domači gostje, so tujei ostali še v gostilni in stregla jim je lastnica sama.

Okrog pol druge ure po polnoči, ko je bila lastnica, gospa Jamnik, v kuhinji, sta vstala dva neznanca in odšla v spalnico, kjer je spal mož lastnice go-

stilne, načelnik železniške postaje v Pliберку, Aleksander Jamnik. Zbudila sta ga in prisilila, da je šel v sobo, kjer ga je eden obeh razbojnikov ubil s strelom v vrat. Strel je prebil vratno vretence in je bil g. postajenačelnik takoj mrtev.

Medtem je tretji razbojnik s samokresom grozil gospe Jamnikovi v kuhinji, kamor je prišla v tem tudi gospodinjska pomočnica, ki se je vsled ropota in vpitja prebudila. Obe je prisilil nato razbojnik, da sta šli v sobo in tam odprli blagajno, iz katere so

Iz Jugoslavije

Tanjug javlja:

V Dubrovniku se je vršila šahovska tekma, katere se je udeležilo 16 držav.

Pri tekmi je jugoslovansko zastopstvo doseglo prvo mesto. Na drugem mestu je Argentina in na tretjem mestu Zapadna Nemčija.

Avstrijski udeleženci so zasedli sedmo mesto.

Visoka šola za promet, katero so ustanovili v Beogradu, bo imela naloge, da izobrazi strokovnjake v vseh prometnih panogah. To šolo bodo mogli obiskovati študenti, ki so uspešno končali srednje šole.

Elektrarna v Pesočani ob Ohridskem jezeru bo v kratkem dograjena. Večji del potrebnih strojev so izdelali doma.

V zalivu pod gorami v okolici Šibenika dvigajo iz morja ladjo „Prestolonaslednik Peter“. To je bila najmodernejša jugoslovanska potniška ladja, ki je bila med vojno potopljena.

V Jugoslaviji je po vojni razpisano drugo državno posojilo. Pričakovani znesek treh milijard je bil močno prekoračen.

Avstrija - Jugoslavija

„Gospodarski odnosi med Avstrijo in Jugoslavijo se letos nepovoljno razvijajo.“ tako je izjavil zastopnik jugoslovanske trgovske zbornice na dunajskem velesejmu ob priliki sprejema časnikarjev. Povdaril je, da vzroki ležijo v tem, da šiling še vedno nima stalne vrednosti in so tako dolgoročni načrti v medsebojni trgovini težko izvedljivi.

Višje plače

Kakor nam poroča naš dopisnik iz Dunaja, je bila ta torek na Dunaju tajna seja, katere so se udeležili zastopniki gospodarskih krogov, sindikatov in vlade.

Naš dopisnik je izvedel iz zanesljivih krogov, da so na seji razpravljali o novi ureditvi plač in cen. V kratkem je pričakovati povišanje plač za 10 do 11%. V krogih delavskih udruženj pa naglašajo, da tako povišanje plač ne odvarja porastu cen, ki so delno že poskočile in delno se bodo še povišale za 30%, v posameznih slučajih celo za 50%.

General MacArthur obtožuje

Vrhovni poveljnik čet Združenih narodov na Koreji, general MacArthur, je poslal Varnostnemu svetu poročilo o bojih na Koreji. V tem poročilu pravi general, da more zanesljivo dokazati, kako so Sovjeti podpirali Severno Korejo še leta 1949 in 1950 z dobavami orožja in streliva.

vzeli nato razbojniki 10.000 šilingov. Razen tega so roparji pobrali še 3.000 šilingov, zlato žensko zapestno uro, razna živila in obleko ter so nato odšli v noč.

Takoj je bila obveščena orožniška postaja in orožniki so takoj nato začeli z zasledovanjem zločincev, katerih pa se v času, ko to pišemo, še ni posrečilo izslediti.

Kulturni odsek
Narodnega sveta

1. OKTOBRA 1950

DAN SLOVENSKE PESMI POD PECO

Vsi prisrčno vabljeni na proslavo naše pesmi in naše besede!

Prireditev se bo vršila v dvorani glavne šole v Pliберку. Pojejo:

moški, mešani in mladini. Zbori. Med odmorli igra domača glasba

Začetek ob pol treh
Vstopnina 2 šilinga

Politični teden

Prišlo je čez noč in vsak ve, kaj mi slimo. Nekaj minut pred dvanaajsto se je dogodilo presenečenje. Amerikanci so tokrat napravili prvo povojno resnično „invazijo“. Izkrkali so se za hrbotom severnokorejskih komunističnih armad. S tem je vojna na Koreji prešla v novo, odločilno obdobje.

Popolna premoč na morju in v zraku je omogočila izkrcanje

Vojaške sile Združenih narodov (UNO), obstoječe iz vojnih ladij, letal, posebej za to izvežbanih pehotnih oddelkov in padalcev, so to izvedle na več mestih blizu in daleč v frontnem zaledju. Po obsegu izkrcanih sil in strateški važnosti je treba omeniti predvsem dva kraja. Prvi je pristanišče Inchon na zapadni korejski obali, oddaljen približno 200 km severno od glavne fronte. Napad je bil izveden tako nepričakovano, da je mesto padlo skoraj brez boja Amerikancem v roke.

Sedelevalo je 260 ladij in veliko število letal. Večina od teh se je udeležila akcije pri Inchonu. Težki dalekometni topovi bojnih ladij so s svojim ognjem ščitili izkrcanje. Takoj nato je motorizirana pehota udarila proti glavnemu mestu Soeulu, ki leži 25 km od Inchona in ga dosegla. Tukaj je prišlo do prvih resnejših bojov. Druga veja invazijskih čet pa je udarila proti velikemu letališču Kimpo, na katerega so se istočasno spustili padalci, ter ga zasedla.

Tudi na vzhodni obali so se izkrkali. Zasedli so pristanišče Yongdok, okrog 40 km severno od fronte, istočasno pa tudi pri Pohangu, v neposredni bližini fronte. Vojaški pomen teh akcij je ob razložil poveljnik UNO vojaških sil, general MacArthur. Dejal je, da področje pri Soeulu predstavlja središče vojaških operacij Severnokorejcev. „Vsak strel sovražnika pade iz Soeula in ves sovražnikov dovoz prihaja od tam.“ Velika večina sovražnikovih sil se nahaja na fronti v Južni Koreji in je odvisna od dovoza iz Severne Koreje. Skozi dolino pri Soeulu vodijo železniške proge v Sovjetsko zvezo in na Kitajsko.

Izkrcanje pri Pohangu in Yongdoku ima namen vplivati neposredno razbremenilno na razvoj vojaških operacij na tem delu fronte.

Širokopotezen in do potankosti preštudiran vojaški podvig ameriških vojaških sil je v trenutku sprevrgel ves položaj na Koreji. Zadnje vesti, ko to pišemo, pravijo, da so UNO-sile svoja mostišča razširile in utrdile in da so tudi na glavni južni fronti napredovale za več kilometrov. S postavitvijo teh mostišč je umik komunističnih čet ogrožen. MacArthur je izdal poziv nanje, v katerem jih postavlja pred izbiro: „Ali se vdati ali pa umreti.“

Kaj bosta storili Sovjetska zveza in Kitajska?

To se sprašuje ves zapadni svet. Samo očiten in hiter poseg v vojaške dogodke more rešiti Severno Korejo. Tak poseg bi vojno podaljšal in razširil ter že sam po sebi povečal nevarnost splošnega svetovnega spopada.

Vendar je zelo malo verjetno, da bi razvoj šel to pot. Razlogov za to je mnogo. Mao Tse Tung se je mogel od blizu prepričati, kakšno opustošenje je vojna prinesla nekoč cvetočim korejskim mestom. Visoko razvite industrije praktično ni več. Tako bi se utegnili zgoditi tudi kitajskim mestom. Poleg tega je Mao zaposlen že v Tibetu. Končno bi rekli, da Mao potrebuje bolj močnih in bogatih prijateljev kot pa novih ozemelj. Važen razlog, ki govori za to, da se komunistična Kitajska ne bo vmešala, je tudi dejstvo, da zadeva z njenim sprejemom v UNO ni na tako slabih nogah. Zadnji teden je tudi Francija spremenila svoje stališče in sedaj zagovarja njen sprejem. V Varnostnem svetu je za to potreben samo še en glas.

Pri sovjetski politiki pa smo že večkrat doživeli, da je v resni uri opustila podpiranje upornikov. Take primere nudijo Španija, Azerbejdžan in Grčija. Če bi se pridružil še korejski slučaj, bi to ne bilo nič presenetljivega.

Začeli so se razgovori za mirovno pogodbo z Japonsko

Tudi to vprašanje Daljnega vzhoda se

bliža svoji rešitvi. Predsednik Truman je naročil svojemu zunanjemu ministru naj stopi glede tega v stike z vladami prizadetih držav, ki tvorijo takomenovano komisijo za Daljni vzhod. To so vse tiste države, ki so vodile vojno proti Japonski. Do sedaj so se poluradno oglašali samo Angleži z zahtevo, da je treba Japonsko predvsem popolnoma razorožiti. Tukaj bo potreben sporazum z Amerikanci, ki po vsem videzu mislijo drugače.

V ostalem gre v Ameriki naprej razvoj v preureditvi mirnodobskega v vojno gospodarstvo. Tudi v vodstvu oboroženih sil so se izvršile velike osebnostne izpremembe. Najvažnejša je ta, da je iz druge svetovne vojne in po svojem gospodarskem načrtu znani

general Marshall prevzel vojno ministrstvo

in je dosedanji minister Johnson moral odstopiti. Do tega so gotovo privedli dogodki na Koreji, kjer se Amerikanci dolgo časa niso mogli uspešno upreti.

Konferenca treh zunanjih ministrov v New Yorku

se je v ponedeljek nadaljevala. Pretekli teden ministri niso prišli do sporazuma. Šlo je za vprašanje zopetne oborožitve Nemčije. Medtem ko Amerikanec Acheson zelo vneto priporoča ustanovitev nove nemške armade, ki bi bila sestavni

del vojaških sil Atlantske zveze, pa Anglež Bevin in Francoz Schuman nista bila tega mnenja. Nemcem naj bi se dovolilo postaviti močan policijski zbor, ki bi skrbel za notranjo varnost zapadnonemške republike. Ker je pa Acheson vztrajal pri svojem, sta oba brzojavila domov po nova navodila. Videti je, da bo ameriško stališče kljub temu prodrlo, ker si je pač težko misliti uspešno obrambo zapaden Evrope brez Nemcev. Končno pa gospodarska odvisnost Evrope od Amerike prehaja tudi deloma v politično. Tudi v družbi ima večinoma najmočnejši in najpremožnejši največ besede. Razgovori so se tikali tudi predvsem gospodarskih vprašanj, ki so z nemškimi vprašanjem v zvezi. Tukaj bosta Anglija in Francija lažje prodrli s svojim stališčem, da namreč Nemčija pri delitvi materialnih dobrin ne sme imeti kake prednosti. Z drugimi besedami: Nemci naj imajo določeno vojaško silo, če že mora tako biti, pač pa se v gospodarstvu in industriji ne sme postaviti tako visoko, da bi si mogla sama postaviti in opremiti poljubno armado, ki bi spet čez noč mogla predstavljati grožnjo za druge narode.

Ta teden pa se sestane v

Lake Success tudi Varnostni svet

Spet si bosta, tokrat za zeleno mizo stala nasproti oba znana tekmeča. So

Pismo iz Združenih držav

Milwaukee, 2. IX. 1950.

Počasi se vživljamo v nove razmere, katere so slične našim, pa vendar je razlika med tam in tukaj precejšnja. Kot vam je gotovo znano, je Amerika tisti del sveta, kjer je po mnenju nekaterih neizčrpna zaloga vseh dobrin, ki si jih človek požel. Včasih si pa mislim: „Ko bi v Evropi ne bilo toliko mej, toliko medsebojnega nezaupanja in bi se ljudje tako trudili z delom kot se tukaj, bi bila tam mogoče boljše Amerika kakor pa tukaj.“

Saj je skoro vse, kar danes dela Ameriko veliko, prišlo v zadnjih sto letih iz Evrope. Dežela, kjer je bilo pred stoletjem malo prometnih zvez, ima danes najmodernejšo urejeno cestišča, koder kar mrgoli najrazličnejših avtomobilov iz vseh krajev države. Ameriško družino, si je — vsaj v severnem delu države — težko misliti brez avtomobila. Kakor pri nas doma kolo, to je tukaj pri večini delavstva avto. S kolesom se vozijo le še otroci, motorna kolesa so pa le za šport.

Ne mislite pa, da so vsi tako bogati, da kar vržejo tisočake pred trgovca. Večinoma vsa večja trgovina sloni na odplačevanju. Za malenkostno mesečno ali tedensko odplačevanje lahko kupite vse. Par centov na dan, pa imate televizijski (daljnogledni) aparat, kateri stane okrog 400 dolarjev. To je malenkostno odplačevanje ali vsota je vseeno precej visoka in za nas „nove“ preobčutna; vsak rabi namreč še druge, dosti bolj potrebne stvari.

Učinkovitost ameriške reklame je zelo močna, naj si bo v časopisu ali v radiu ali drugače. Na pr. časopis za nedeljo ima okrog 200 strani in stane samo 10 centov. Reklama ni samo na zadnjih straneh. Vse, od prve do zadnje strani, je pomešana reklama med novicami in če hočeš brati novice, moraš na vsak način videti tudi oglase. (Oblika „Slovenca“ doma mi je bila ljubša, ker ni bilo treba iskati novic med reklamo in in je bila samo zadnja stran namenjena za oglase.)

Slovenska cerkev na West Allis je posvečena Mariji pomočnici kristjanov ter ima letnico 1907. Cerkev je približno tako velika kot v Skočidolu. Ob nedeljah je po šest maš. Župnija ima svojo šolo, novo moderno zgradbo, ki je bila šele lansko leto posvečena. Vendar — kar mi se ne vidi prav — v šoli ne učijo slovenščine in so tudi samo ameriške sestre učiteljice. Kot zgleda so tudi tukaj taki Slovenci, ki jim je všeč samo državni jezik. Tudi pri petju malo pomagam. Vsako nedeljo ob 7. zjutraj je sv. maša s slovensko pridigo in petjem. Tudi v Milwaukee-u imajo sloven-

sko cerkev, katere je posvečena sv. Janezu Ev.

Dne 20. avgusta je bilo v Milwaukeeu zborovanje K. S. K. J. (Kranjska slovenska katoliška jednota), to je slovenska katoliška podporna organizacija (katera je dosti pomagala in še pomaga gmotno in z iskanjem porokov za slov. begunce) ameriških Slovencev. Ob tej priliki sem tudi pel tri otvoritveni sv. maši v milwaški stolnici. Pel je moški zbor, okrog 40 ljudi, latinsko mašo in še par drugih latinskih in slovenskih pesmi. Petje je vodil tukaj rojeni Slovenec g. Leo Muškatevc, zelo poznan kot organist in učitelj glasbe. Sv. mašo pa je imel prev. g. knezoškof Rožman, kateri sicer živi v Clevelandu. Maša in govor sta bila posneta na fonograf ter takoj nato predvajana v slov. radio uri. Tukajšnji verni Slovenci so bili zelo navdušeni nad petjem ter ga kar ne morejo prehoviti. Tudi verniki drugih narodnosti so se izražali zelo laskavo.

Mogoče vas bo zanimalo, da je med kandidati za ameriški parlament v Milwaukee-u tudi koroški Slovenec Tomaž Katnik iz Bistrice, kateri je z 19 leti prišel v Ameriko. Kandidira na republikanski listi ter živahno agitira med protikomunističnimi Slovani. Mogoče vam je znano, da je guverner države Ohio sin slovenskih staršev, enako tudi en poslanec države Minesota. Tako lahko vidite, da tudi Slovenci v Ameriki niso med zadnjimi ter so enakovredni drugim narodnostim, katere se v takozvanem topilnem kotlu preoblikujejo v ameriški narod.

Dela je sedaj povsod dovolj in vse tovarne iščejo delavce po časopisju. Z akcijo na Koreji so takoj poskočile cene, seveda sedaj tudi delavci zahtevajo višje plače. Najbrže ne bo dolgo, da bo z zakonom ustanovljeno vsako zvišanje cen in plač, kar bo najboljše ter je bilo že tudi med prejšnjo vojno v veljavi.

Strah pred vojno je tudi tukaj precej velik, ker vsakdo ve, da „atomska“ pač ne bo šala. Veste, tukaj je večinoma vse leseno. Tovarne, upravna poslopja, trgovine in slično je že zidano, toda večina stanovanjskih hiš je lesena. O karkih betoniranih kletih — kot pri nas — ni sledu. Vsaka hiša ima klet, ki je zidana iz cementnih blokov ter ima lesen strop. Pri vsem tem pa so hiše tu zelo drage ter bi s tem denarjem v Evropi lahko gradili palače v primeri s predvojno valuto. Gradbeni delavci so najboljše plačani delavci v Ameriki ter zaslužijo okrog 3 dolarje na uro. To so zidarji, tesarji ter razni instalaterji.

Vas pozdravlja

J. L.

pa tudi že takomenovani tretji pričeli igrati važno vlogo, ki je v pogledu rešitve miru nikakor ni podcenjevati. To so predvsem Indija, Jugoslavija in Egipt. Te se trudijo hoditi v vseh najbolj perečih vprašanjih, kot so vprašanje Koreje, sprejem komunistične Kitajske in drugih, svojo pot. V načelnih vprašanjih je njih stališče sicer morda bliže ameriškemu kot sovjetskemu, vendar predstavljajo te države, če jim prištejemo deloma še Anglijo in Francijo, nekak most med Ameriko in Sovjetsko zvezo.

Varnostni svet se doslej sicer ne more pohvaliti s kakšnimi dejanskimi uspehi. Razvoj na Koreji zavisi dejansko od drugih činiteljev, je pa Varnostni svet vendarle edina ustanova, kjer se igra odprto in javnosti dostopno. Zadnje zasedanje pod Malikovim predstvom je, kakor znano, prineslo sprejetje ene ameriške in odklonitev dveh sovjetskih resolucij. — Tokrat utegne biti borba še hujša. Sovjeti bodo poslali tja svojega najbolj večjega diplomata, Višinskega. Ta bo verjetno skušal za svoje korejske prijatelje najti in doseči vsaj častno rešitev. Na vsak način bodo debate spet dolgotrajne in srčite ter glasovanja dramatična. V vzhodno-azijskih vprašanjih igra sedaj veliko vlogo Indija. Poslanci predsednika Pandit Nehru-ja so v pogajanjih z Mao Tse Tungom in kaj so ti razgovori vsebovali in kakšne zaključke so prinesli, se bo videlo iz stališča indijskega zastopnika v Varnostnem svetu. Indija stopa kot azijska sila prvega reda močno v ospredje. Iz bivše britanske kolonije se je v kratkem času razvila neodvisna velesila, ki sicer ne gradi bojnih ladij in atomskih tovarn, pač pa ostaja zvesta Ghandijevemu mirovnemu poslanstvu. Tudi notranjepolitično se indijska vlada s svojim kongresom (narodno skupščino) trudi, da bi se javno življenje in družabni ustroj čimprej demokratizirala. Tako so imeli pred kratkim volitve, ki so jih izvedli po vzorcu zapadnih demokracij. Te pa so prinesle velik uspeh desničarskemu krilu stranke Pandit Nehru-ja. Očitajo mu predvsem, da je preveč popustljiv napram Pakistanu. Pandit Nehru bo imel v kongresu zelo težko stališče.

Slovenska gimnazija

(Nadaljevanje s 1. strani.)

mo, saj ni potrebe po slovenski gimnaziji, bodo ali so že zapisali v spremno pismo na ministrstvo. Saj ni zadosti slovenskih študentov. Dajmo jim paralelne razrede na nemški gimnaziji itd.

Jasno in odločno ponavljamo to zahtevo in jo bomo ponavljali tako dolgo, da se uresniči. Mi hočemo slovensko gimnazijo in imamo pravico do nje. Ko smo letos marca predali oblasti svojo podrobno izdelano vlogo in so po običnih in vaseh izvedli za resnost načrta, smo tekoma aprila dobili za prvi razred 25 prijav in za drugi razred 22 prijav, ne da bi bili v javnosti sploh o tem razpravljali ali pisali. Če bi bil sprejemni izpit za slovensko gimnazijo razpisani, bi bilo število prijav gotovo še veliko večje. Po načrtu smo nameravali pričeti samo s prvima dvema razredoma. Pri tem nismo šteli fantov in deklet, ki morajo študirati sedaj radi pomanjkanja slovenske gimnazije na Koroškem v Jugoslaviji. Ne drži namreč trditve, da ja itak samo komunisti pošiljajo svoje otroke na šolanje v Jugoslavijo. Ponovno smo se razgovarjali z dobrimi katoliškimi starši o tem vprašanju, njihov odgovor je pač bil: „Mi hočemo, da se naši otroci šolajo na slovenski šoli.“

Država, kateri pripadamo, je dolžna oskrbeti slovenskim otrokom primerno izobrazbo v materinskem jeziku.

Z vsi odločnostjo odklanjamo naka, no, da bi bila slovenska gimnazija privesek nemške, ker hočemo svojo mladino od vsega početka zavarovati pred vsako diskriminacijo, mi hočemo enakopravnost v dejanju, praznih obljub smo slišali že dovolj.

Naglasili bi še posebno, da je za vse predmete zadosti slovenskih učnih moči na razpolago, tako tudi v tem pogledu ni več nobene ovire.

Tak je položaj in sedaj pričakujemo rešitve akta št. 2964, ki nam bo vsem dokaz resne ali neresne volje na nemški strani.

Strah pred šola

Akoravno izgleda začetek šole pri majhnem otroku nekam nepomembna stvar, pomeni vendar velik mejnik v življenju otroka. Kajti prvič v življenju opaža neko važno spremembo, neko strogost, ki se mu prav nič ne ujema s prejšnjimi navadami. Sedaj spoznava naenkrat, da mora izpolnjevati dolžnosti in da ima pred seboj novo avtoriteto, ki jo je treba upoštevati in lepo ubogati. To je učitelj ali učiteljica, ki sta bolj resna in kratkobesedna kakor sta oče ali pa mati.

Ta prehod v življenju nežnega in živčno občutljivega otroka povzroča v njegovi duševnosti neke spremembe, ki si jih starši po navadi težko razlagajo. Nekateri otroci postajajo bolj tihi kakor so bili poprej in vidi se jim na obrazu in v njihovem kretanju, da jih nekaj vznemirja oziroma jih nekaj teži. Med poukom so precej plašljivi in nemirni ter težko odgovarjajo na vprašanja učitelja, dasiravno so dobro pripravljeni, medtem ko so drugi otroci korajžni, blebetavi in odgovarjajo glasno in brez vsakega strahu.

Pri takih, duševno spremenjenih otrocih, se čestokrat začne razvijati neka bojzenska nevroza, ki nastopa v različnih smereh in načinih. Mnogo je otrok, ki ne morejo zjutraj „pospraviti“ svojega zajtrka in zatrjujejo, da se jim upira in da ga ne morejo spraviti naprej. Ako jih silimo, se lahko pripeti, da vse izbruhajo. In vendar ne smemo kar misliti, da obstoja kakšno želodčno obolenje, zato jih tudi ne smemo mučiti z različnimi zdravili! Še najboljše opravimo, ako jih pustimo brez zajtrka, zato pa jim damo izdatno predpoldnico s seboj, ki jo bodejo čez eno ali dve uri z dobrim tekom zaužili. Ako pa opažamo, da otroci nimajo teka ne v šoli in ne doma, tedaj je treba še posebne paznje. Tak otroci se naj po šoli doma za nekaj časa vležejo in dobro odpočijejo! Le tako pridejo spet do teka.

Nekateri otroci kažejo svojo živčnost tudi na ta način, da so v spanju zelo nemirni, škripajo in škrtajo z zobmi ali pa v spanju kriče. Včasih stopajo iz postelje in hodijo po sobi, akoravno so v globokem spanju.

Ker imajo nekateri otroci tudi strah pred bodočim šolskim poukom, je priporočljivo, navajati jih že v njihovem tretjem ali četrtem letu na gotove dolžnosti, kot n. pr. na umivanje rok pred jedjo ali pa na red, ki se ga morajo držati pri vseh svojih opravilih. Vse to pa se naj godi brez posebne strogosti!

Nikdar pa ne smemo strašiti otrok s šolo in jim pretiti s strogostjo bodočega njihovega učitelja, ako tu in tam ne ubogajo! S takim početjem jim še bolj škodujemo in bo nevrozi podvržen otrok kmalu začel kazati strah pred šolo in s tem že tudi nekatere znake živčnosti ali potrtosti! V takem slučaju potrebuje otrok pomirljivih besedi od strani svojcev in jim je treba predočiti razne prijetnosti, ki jih bo deležen v šoli in tudi pri svojih bodočih učiteljih!

Ako starši opažajo spremembe duševnosti pri svojem otroku, morajo na to opozoriti učitelja, ki jim bo hvaležen za takšno opozorilo in se bo tudi za otroka zavzel ter mu posvečal več pozornosti in ljubeznjivosti. Ako pa so znaki bojzenske nevroze precejšnji, je treba stopiti k zdravniku na razgovor, da se že v začetku uduši kal te duševne bolezni, ki — enkrat že preveč razvita — lahko spremlja človeka skozi celo življenje...

Pa ne samo pri vstopu v ljudsko šolo, tudi pozneje, posebno pred prestopom na srednjo šolo, se pojavljajo takšni nevrotični slučajji. Iz svoje zdravniške prakse mi je znan tak slučaj in mi ga je dotični, sedaj že priletni gospod opisal tako natanko in nazorno, da se ga izplača tu navesti.

„Bilo je takrat“, tako prične njegova izpoved, „ko so se bližali dnevi mojega odhoda v mesto, da bi opravil izpit za sprejem v prvi razred gimnazije. Nikdar poprej nisem videl drugih večjih krajev izven svoje rojstne vasi. Usodnega dne se odpravim z očetom na pot do bližnjega trga, kjer sva se vsedla na poštni voz, ki naju je pripeljal po dveh urah prašne in vroče vožnje do železniške postaje. Od tam je šlo seveda hitreje do namembnega večjega mesta. Prenočila sva z očetom v gostilni tik velike mestne cerkve. Šele proti jutru sem malo zadremal, tako so bili razburkani moji živci. Pa še teh par minut spanja so me oropali orjaški zvonovi, ki so začeli bučati na vse zgodaj iz bližnjega stolpa. Mestni „dirindaj“ in pa strah pred izpitom, ki sem ga vkljub temu dobro prestal, vse to je nekam čudno vplivalo na moje duševno razpoloženje, ki pa sem ga pravzaprav opazil in začutil šele doma, ko sem spet začel svoje prejšnje življenje na paši sredi svoje ljubljene — črede.“

Takrat sem začutil, da se je začelo v moji duši nekaj prerajati, da mi leži na njej nekaj težkega kot je to pri člove-

ku, ki ima nekaj težkega na vesti ali pa kot neki strah pred nečim, pa ne veš pred čem in zakaj! Vse mi je postajalo nekam bolj tuje in otožno. Nič več one vesele domačnosti! Iz grla nisem spravil nobene pesmice kot poprej in celo to ljubo sonce ni sijalo več tako veselo in svetlo kot nekdanj. Pri misli na skorajšnji odhod od doma v gimnazijo mi je bilo še hujše, ko sem vedel, da moram zapustiti svoje drage. Posebno pa misel, da bo treba oddati bič — simbol pastirja in srečnih dni na paši — me je težila še bolj. Nikomur pa nisem mogel niti znal povedati o moji ranjeni duši in tako sem nosil svojo bol čisto sam za sebe.

Prišel je dan odhoda. V spremstvu staršev sem zapustil svoj dom in se znašel spet v mestu, kjer sem vedel, da začenja sedaj za mene nova pot v življenju. Še hujša je bila ločitev, posebno od matere, ki se ji je zablistala solza pri prisilnem nasmehu, enako pa seveda tudi — meni.

Ostal sem sam, sicer pri nekih daljnih sorodnikih, kar pa ni olajšalo mojega trpljenja. Pretekli so tedni in bilo

GENERAL CLARK NA DUNAJU

Pretekli teden se je mudil na Dunaju ameriški general Mac Clark, ki je bil svoj čas za visokega komisarja v Avstriji. Ob priliki tiskovne konference je izjavil, da je prišel v Evropo po nalogu generalnega štaba, da pregleda vojno udarnost ameriških čet v Nemčiji, Avstriji in v Trstu. General je imel razgovor tudi z zveznim kanclerjem. Ker bo, kot že poročano, število ameriških čet v Nemčiji zvišano, pričakujejo zvišanje ameriških čet tudi v Avstriji. Tega M. Clark tudi ni zanikal, marveč le izjavil, da o tem v Washingtonu še ni padla odločitev.

Zanimivo je, da so avstrijski komunisti ob tej priliki priredili na Dunaju proti M. Clarku demonstracijo.

TRST

10. septembra t. l. so Slovenci v Trstu proslavili 100-letnico slovenskih ljudskih taborov. Dobra udeležba pred vsem tudi mladine znova dokazuje, da se vendar tudi mladina uvršča v narodovo življenje. Proslavo je priredila Slovenska prosvetna matica na Opčinah, peli so mešani in moški zbori nabrežinskega okrožja, ruski pevski zbor iz Trsta je pel ruske in ukrajinske narodne pesmi in dekliski tercet iz Kontovela. Proslave so se udeležili tudi zastopniki Slovenske krščanske socialne zveze in Katoliške prosvete.

17. septembra so tržaški Slovenci priredili veliko romanje na Opčine pri Trstu.

je mnogo solz v dolgih nočeh, ko sem prisluškoval žvižganju lokomotive v daljavi, ki me je vabila nazaj...

Strogost in povrh še nerazumevanje takratnih profesorjev za takole ubogo paro podeželskega študenta mi je zagrenilo dušo še bolj! Dolgo je trajalo, predno sem se za silo pomiril, toda vsakokrat, kadar sem prihajal od počitnic nazaj v šolo, se je vnovič vse pojavilo v obliki — domotožja. In vedno, kadar mi je bilo težko pri srcu, sem zavidal vsakega delavca, pometarja in berača na cesti ter ga blagovolal, češ akoravno telesno trpiš, v duši pa vendarle imaš svoj mir in zadovoljnost ter prijetno spanje v mirni noči...

Ta izpoved vam je klasični primer tiste bojzenske nevroze, ki muči mnoge ljudi skozi celo življenje in ki se pojavlja v različnih smereh in načinih. Svoj izvor pa ima nekje v daljni mladosti, ko je bila nekoč ranjena mlada in občutljiva duša. Pomirjevalne in prepričevalne besede zdravnika so v takih slučajih morda edino uspešno zdravilo.

Dr. K.

Dr. Sfiligoj na začasni svobodi

Kakor smo že kratko poročali, so italijanske oblasti spustile na svobodo slovenskega advokata v Gorici g. Sfiligoja, ker je njegov barnilec to zahteval na podlagi zakona, ki to izrecno predvideva.

Pač pa se bo vršila še sodnijska obravnava, da spremeni po svoječasnem fašističnem sodišču izrečeno kazen.

Ves slovenski narod brez ozira na strankarsko opredelitev je bil v vseh svojih mislih pri trpinu dr. Sfiligoju v zaporih in z velikim ogorčenjem obsoja to politično nasilje, ki naj bi bilo izraz „demokracije“.

ANGLEŠKA SPODNJA ZBORNICA

Proti svemu pričakovanju je britan. delavska vlada objavila, da hoče izvesti do konca svoj načrt podpiranja večjih industrij. To je zelo drzen in tvegan korak. Vlada, kakor znano, razpolaga le z večino nekaj glasov in opozicija — konservativci in liberalci — ji je že napovedala najostrejšo borbo. Stari lev Churchill bo odprl vse registre svoje governiške umetnosti in laburistom bo po vsem videzu težka predla. Tudi nestrankarsko časopisje se vprašuje ali je potrebno, da vlada načinja to vprašanje v času, ko grozi državi še vedno gospodarska kriza in ko politični položaj zahteva največjo pozornost.

Z. I. M:

Zvesta scca

27.

Tako lepo kot tokrat, pri Rutarju še nikoli niso obhajali svetega večera. Darila, ki jih je Rok prinesel iz Celovca, so bila dokaz, kako je res z ljubeznijo mislil na domače.

Jaslice v kotu so bile kot žive. Z veliko domišljijo, spretnostjo in ljubeznijo je Roki razpostavljajal kipce ovc, pastirjev in svete družine. Ko je bilo vse gotovo je odklenil duri in spustil v sobo domače, da so videli njegovo delo.

Prva je odprla duri Rezi, najbolj nepočakana. To se je prestrašila, ko je zaznala, da je angelček nad jasicami oživel. Spustil se je prav nad hlevce, ko pa je mama duri zaprla, se je spet dvignil visoko pod strop. Vsi so se čudili in veselili lepih jaslic. Zvečer bodo kadili okoli hiše in skednja, molili pred božjim Detetom ter potem prav do polnočnice varovali svetega Otročka. Prišla bo tudi botra Lena in ded iz Kocjana ter bosta pripovedovala najlepše in najčudovitejše božične zgodbe.

Rok si je zaželel, da bi sveti večer nikdar ne minil.

Prvošolec je zrastel in napredoval v sedmošolca. Marsikaj se je medtem zgodilo: žalostnega in veselega. Najbolj žalostno je pač bilo dejstvo, da je toliko

in toliko mladih mož in fantov moralo na vojsko. Tudi Rutarjev Joži je bil vpoklican. Redni rok je služil pri konjenici pa je po izbruhu vojske moral še ostati v vojaški suknji. Mama z dekletoma je sama gospodarila na gruntu. Trdo je šlo, ker je bila za moške taka sila. Ob počitnicah je Rok priskočil na pomoč. Vsi so imeli dovolj opraviti, da so vse žito, krmo in sadje spravili pod streho.

Tik pred zrelostnim izpitom pa je tudi Rok moral v vojaško suknjo. Mama je čudno zadelo, fanta pa ne preveč. Za slabiča so šteli tistega, ki ni bil vojak. Zato se je kar rad odpravil v vojašnico na Štajersko.

Mama, ki je imela dva pri vojakih, je tudi podvojila svoje molitve pred žalostno Materjo. Posebno Roka je priporočala nebeški Kraljici: da bi se pri vojakih ne sprevrgel, da bi dom in vero imel še tako v časti kot doslej. Še si ni bila na jasnem, bo sin izbral duhovski poklic ali ne. Vprašati ga ni hotela, lahko bi njeno vprašanje smatral za siljenje. Hotela pa je, naj bi se čisto sam in prostovoljno odločil. V ta namen pa je molila in žrtvovala.

Nekega poznega jesenskega večera je potrkalo na okno kuhinje.

„Kdo je?“ se je prestrašila mama.

„Ne bojte se, mama, jaz sem, Rok!“

Mama je šla odpirat pa ni mogla prav verjeti, da je res sin. Mislila je, da je spomin.

Po prisrčnem pozdravu je Rok povedal, zakaj je prišel domov. Spustili so

jih za toliko časa iz vojašnice, da narede maturo. Par dni se bo doma učil, potem pa pojde v Celovec.

Mama je bila potolažena, da se vendar ni kaj zgodilo.

„In kaj potem, ko narediš maturo?“ je rahlo vprašala.

„I, nazaj v vojašnico,“ je bil Rok kratek.

„Kam pa potem,“ je še hotela vprašati mama, a je rajši molčala, mislila pa: „Kamor bo božja volja.“

Po dobro dovršeni maturi je Rok prišel domov po slovo. Mama se je to pot še težje poslavljala kot prvič. Slutnja, da sina dolgo ne bo videla, jo je spremljala kar naprej in se je ni mogla otresti.

Spremila je, kot že dolgo ne, sina do Celovca. Tam ga je peljala h kapucinom pred črno Marijo, ga ji priporočila in šla nato z njim do vlaka. Jokala pa ni, dasi se ji je srce krčilo od neznane bolesti.

„Boga in doma ne pozabi, Materi božji se priporočaj,“ so bile njene zadnje besede, predno je vlak odpeljal.

Rutarjev Rok je moral kmalu na rusko bojišče. Predno se je transport odpeljal je napisal mami še kartico z vsebino: „Ne bojte se zame, kmalu bom spet pri Vas. Najsrčneje Vas pozdravlja Rok.“

Mati se je sporočila že nadejala. „Da bi le kaj hudega ne bilo,“ je vzdihnila in shranila karto k sliki rajnega moža. Joži se je tudi redno oglašal. Bil je med konji v konjušnici, kar ga je

posebno veselilo. Na fronto mu ni bilo treba, to je mamo še nekoliko tolažilo.

Rok se je v začetku pogosto oglašal. Zadnje mesece pa so bila poročila redka in skopa, končno so čisto prenehala.

„Nekaj se je zgodilo,“ je vedela Rutarica. „Morda je ujet! Da bi bil le, samo, da živi, bo že našel domov.“

Pa ni in ni bilo nikakega glasu od Roka. Mesece in mesece nič, mati je že mislila, da ga je nekje doletela samotna smrt. Vse poizvedovanje je bilo zastoj, o Roku nihče ni ničesar vedel.

Zadnji obronki južnega gozdnatega Urala segajo skoro do kolena reke Volge pri mestu Samari. Na jugu in severu se oči niso mogle nagledati nepregledne ravnine, zato so gozdnati hribočki bili prijetna sprememba zlasti ujetnikom Slovincem.

Tu najdemo tudi Rutarejvega Roka. Skoro ne spoznamo v njem dijaka-maturanta, navaden ruski pastir stoji pred nami, le oči, govornica in obnašanje nam predstavljajo živahnega Korošca.

Dolgo je z ujetimi tovariši samo hodil in hodil. V nedogled so se vile ruske ceste, ravnina se ni nič spremenila, hriba in gore ni bilo videti. Od pičle hrane so bili že vsi trudni in oslabljeni, želeli so si samo počitka in miru. Nekaj časa so vse ujetnike nastanili v skupnem taborišču. Potem so jih razposlali širom ogromne države k različnim delom. Največ jih je šlo na kmete.

(Dalje prihodnjič)

Na sončne Radiše

Ko smo šli v Celovcu k nedeljski službi božji, si pač nismo mislili, da se bo izluščil iz tega oblačno meglenega jutra tako krasen pozno poletni dan. Čeprav maše v „slovenski“ cerkvi ni bilo, smo tudi tokrat obstali na „slovenskem“ oglu pred cerkvijo, da se malo pomenimo. Pa je padla beseda: „Na Radišah je pa danes igra.“

Radiše — kot čaroben zvok mi je zazvenelo v ušesih. Toliko sem že slišala o lepoti tega koščka slovenske Koroške.

In srce mi je zaigralo, ko je padla beseda: „Pojdimo na Radiše!“

Takoj po kosilu smo se zbrali mi, „motorizirani“. Bila nas je četica petih, oboroženih s kolesi. In pomislite, bili smo točni! Ko smo se pripeljali do „pomlajene“ žrelske ceste, smo jo ucvrli, kar so nam dala pljuča in noge. Toda ubogi Herman je kaj kmalu javkal, da imejmo usmiljenje z njegovim nadušljivim „konjem“, ki je prestal prejšnji dan hudo „operacijo“ in je še sedaj puščal seveda ne krvi, ampak zrak.

Kljub temu smo se kaj kmalu ustavili pri podkrošnem mlinu, kjer smo pustili kolesa in se pognali v breg. Ker smo imeli s seboj Micko, ki pozna vsa, ko grapo v radiškem okolišu, nismo šli po cesti. Micka nas je vodila kot „divje kozle po planini“.

Ali veste, da je bilo v soboto nešteto žegnanj v Celovcu? No in tudi v naši sredi je bil en tak „žegnan“ grešnik, ki se je držal pregovora: Rana ura, zlata ura. Pa je počakal pri plesu rane ure. Micka ga je pa tolažila, ko je sedaj na vsakem ovinku obstal, da bi skozi gosto drevje in grmovje opazoval „krasni razgled“, da naj kar hiti, bo pač toliko prej na Radišah.

Vsi spehani in skoraj brez sape smo prišli že kar k žegnu. Eni smo si hoteli takoj ogledovati Radiše, ki so še mnogo lepše, kot pa so pravili. Tomaž je pa samo zdihoval in spraševal, kje je gostilna, imel je res že izsušeno grlo. Ko smo si kupili vstopnice za igro, smo jo pa vsi mahnili proti gostilni. Prišli pa smo prej do cerkve kot do gostilne. — Herman nas je „povabil“ v cerkev. Si je pač mislil: „Nič ni gotovo, preveč so žejni, saj jih ne bom spravil iz gostilne, če bodo enkrat tam.“ Upamo, da Radišani niso opazili izsušenosti naših grl, ko smo jim pomagali peti v cerkvi. Volja je bila dobra.

Po opravljenih molitvah pa — oh, ni, kar ne mislite, da morda v gostilno — ne, naravnost v dvorano. Moramo reči, da smo bili prijetno presenečeni, ko smo

videli, da so za nas rezervirali prostore. Pa je bilo to tudi potrebno, saj se je nabralo toliko ljudi, da je bila tudi „galerija“ (zadelana okna) polno zasedena. Pričetek igre je bil napovedan ob pol treh, če bi prireditelji vedeli, kako smo z vsakim premikom urinega kazalca bolj zdihovali: „Oh, če bi vedeli, da se ne bo točno začelo, bi pa še šli v gostilno — samo na kozarček piva.“

Vendar so se zaradi polurnega čakanja oddolžili z res lepim petjem radiškega moškega zbora, ki nam je zapel pred pričetkom dve pesmi. Nato so pričeli igro: „Zadnji vitez Reberčan“.

Da takoj povemo, ta „zadnji“ vitez je bil prvi pri igranju, čeprav so se tudi drugi potrudili. Še sufler, to je šepetalec, je imel mnogo, skoraj preveč dela.

Ker je igra pisana po zgodovinskih dogodkih, je bilo zelo umestno, da so pred vsakim dejanjem razložili vsebino naslednjega prizora. In to ne samo zunanje dogodke: gospod govornik je opozoril poslušalstvo predvsem na globino in vzroke dejanja, katere površni opa-

zovalci lahko prezre. Omeniti moramo tudi uvodni govor v slovenščini in nemščini. Govornik je poudarjal, da prav s prosvetnim delom pokažemo, kakšni smo in kaj znamo, tako delo še posebej pomaga do medsebojnega zblizanja.

Med vsakim odmorom so peli vrli Radišani lepe slovenske pesmi. Prezreti pa ne smemo važnega dogodka v radiškem kulturnem dogajanju. To popoldne se nam je predstavil novi radiški ženski zbor. In kritika? Najbolje bo, če na vedemo kar glas iz občinstva. Ko je prenehalo dolgotrajno ploskanje, se je zaslislalo: „Reci, kar hočeš, dečke so še boljše!“ Težko je priznati komu prvenstvo, dobri so vsi, moški, ženski in mešani zbor.

Ker je bila ura že pol sedmih, ko je bila igra končana, smo jo radi zgodnjega mraka takoj ubrali nazaj v dolino. Od daleč so nam še udarjali na uho zvoki poslovnih pesmi Radišanov. Lahko rečemo: „Lepo je bilo — in še bomo prišli!“

Mauser Karel:

K R I Z A

Boštjan je navaden delavec v opekarni. Pri firmi je vpisan kot pomožni delavec, to se pravi, vsak ga lahko postavi, kamor ga hoče. Nosi opeko, jo preklada in naklada, kakor mu pač ukažejo.

Boštjan ima ženo, ima štiri otroke, ima bajto in dve kozi. Na mesec zasluži petsto šilingov in živi. Vsi živijo. On, žena in štiri otroci.

Boštjan ni neumen, čeprav je čudno neroden in malo jeclja.

Koj drugi mesec, ko je pričel z delom v opekarni, je videl, da je življenje silno enostavno. Bolj enostavno kakor ura. Ostro mero ima, ostro kakor britev. Na eni strani so gospodje, ki se ločijo med seboj. So taki, ki so dobili od očeta bogatijo in jo zdaj vlečejo naprej in so taki, ki so se sami prikopali do nje. V bistvu se ne ločijo. Oboji grabijo naprej in jim ni nikoli zadosti. Vsako nedeljo vsak teh gospodov zapravi toliko, da bi Boštjan imel dovolj za štiri najst dni.

Vsak večer, ko Boštjan pride domov, najprej umije roke. Rdečkaste so od opeke, čudno hrapave, na koncu prstov so odrtine. Opeka je hudič. Cel dan jo prekladaš, da te kar boli v glavi. Ostra je, da kar brusi kožo.

Pridejo avtomobili. Nakladaj!

In Boštjan naklada. Včasih cel dan samo naklada. Včasih ni nakladanja. Tedaj samokolnico v roke in vozi. Cel dan vozi, da bole kite v rokah.

Zvečer umije roke in sede k mizi. Otroci rinejo vanj in žena mu prinese kavo in polento. Nihče ne poje toliko polente kakor Boštjan.

Gre Boštjan skozi predmestje in gleda hiše. V vsaki hiši je veliko opek, v vsaki opeki je nekaj krivice. V vsaki opeki je tista ostrá meja med gospodo in berači.

Boštjan jo vsak dan sproti čuti.

Kriza je uničila sleheren upor. Gospodar samo gleda. Dovolj je, da sovražno gledaš. Ko odideš z dela, moraš prej v pisarno. In v držnjene roke ti porinejo knjižico in tiste belice.

„Puntarjev ne potrebujemo. Pred vrata pogledajte, koliko jih prosi za službo.“

In greš kakor potepen pes, čeprav z dvignjeno glavo. Odrezali so ti življenje. Če si slabič, moleduješ in prosiš, če si mož, gledaš, če ne bi mahnil v blagajnikov zeleni obraz.

Ponavadi vsak mirno odide, pače doma na stol obleti z očmi otroke in ženo in vrže knjižico in belice na mizo. Žene so že navajene. Vsaka vsak večer z nekim strahom čaka, kdaj bo mož vrgel knjižico na mizo.

Tudi Boštjanova žena.

Ko Boštjan stopi skozi vrata, se čudno strese. Toda Boštjanove oči so mirne. Manca ve, da še nima knjižice.

Pa bi skoraj že rada videla, da bi bilo konec tega strahu, ki vsako noč zaspi, pa vsako jutro z Boštjanovim odhodom zraste in raste do večera, ko se Boštjan vrne. Kadar bo vrgel knjižico na mizo, bo strah popustil. Vedela bo, da je končano.

Boštjan hodi na delo, molči in gleda. V sredo je dobil knjižico Kočarjev. Sedem otrok doma. Pa še vsi taki, da se komaj znajo sami usekniti.

Boštjanu je bilo, kakor da so Kočarjevega obsodili na smrt. Nič ni rekel Kočarjev. Le eno oko je priprl in z drugim prediral vse po vrsti v pisarni.

„Koliko ima ravnatelj otrok?“ se je že pri vratih obrnil, da se je tajnica, ki je brusila nohte, splašeno stresla.

Vsi so vedeli, da nobenega, toda vsem je Kočarjevo vprašanje zaprlo besedo. Kočarjev smeh jih je polnil z grozo.

„Recite mu, da ga mojih sedem otrok preklinja.“

Zadrleščil je z vrati, da so šipe žvenketale in da se je tajnica za pisalno mizo zgrbila.

Ko je zvečer prišel Boštjan domov, je bil videti kakor bolan.

Manca je čakala, da vrže knjižico na mizo. Ni je vrgel.

„Kočar ima sedem otrok,“ je izdaval, ko je umil roke.

Začudeno ga je žena pogledala.

Sedel je k polenti in jo komaj pol pojedel.

„Nocoj so ga odpustili.“

Zdaj šele je prišel prav k sebi.

Manca je sklenila roke in molčala. Še otroci so bili ta večer čudno tihi.

Preden je zjutraj Boštjan vstal, je tiho vprašal:

„Manca, kaj boš rekla, če jaz prinesem knjižico?“

Ni mu odgovorila naravnost.

„Boštjan, pri Kočarju je sedem otrok. In še bajte nimajo svoje.“

S težko roko jo je pobožal po obrazu. „Pri nas jih bo samo pet v jeseni, kajne?“

Čudno toplo se je nasmehnila.

„In še bajto imamo.“

Boštjan je nakladal opeko in mislil na Kočarja. Včeraj sta še skupaj nakladala. Tiho, zakaj Kočar je bil vedno tih pri delu.

Popoldne je prišel ravnatelj. Iz pisarne je pridrl strahovito nasajen. Hodil je okrog delavcev in skoraj nad vsakim rohnol.

Pri Boštjanu se je ustavil. Boštjan ga je pogledal in privzdignil kapo.

Ravnatelj mu ni odzdravil.

„Včeraj ste delali s Kočarjem, kajne?“

Boštjan se je zravnal.

„Delal, gospod ravnatelj.“

„Grozil mi je, ko je bil odpuščen. Ste slišali?“

Boštjan je čutil, da že drži knjižico v roki. Toda trma ni hotela iz oči.

„Nisem slišal, da bi grozil.“

Ravnateljju so se razprle celjusti.

„Niste slišali, da bi grozil? Če vprašam, ste morali slišati.“

Boštjan je vedel, da bo moral v pisarno in da bo zvečer prinesel knjižico domov.

Toda vdati se ni hotel. Vedel je, da je delavcev preveč in da vsi ne morejo ostati.

Belici v pisarni zanj gotovo že čakajo.

Mirno se je smehljal.

Ravnateljjeva usta so se zaprla, lica so mu zbledela.

Potlej je pokazal s prstom proti pisarni.

Boštjan je vrgel opeko, ki jo je kar naprej držal v roki na kup, da se je razletela. Vrvanjan je odšel za ravnateljem.

Našteli so mu belice in porinili knjižico.

Tajnica je strmelja vanj.

Boštjan je porinil šiling nazaj.

„Za opeko, keď sem vesel, da jo nisem razbil na ravnateljjevi glavi.“

Ravnatelj je bil bled kot zid.

Pri vratih se je obrnil kakor Kočar sinoči.

„Enajst otrok vas preklinja in dva. najsti, ki še ni rojen.“

Zadrleščil je z vrati. Ravnatelj se je bled sesedel v naslonjač.

Pred blagajnikom je ležal umazan šiling kakor jetičen pljunek.

Boštjan je mirno sedel k polenti in položil knjižico in belice na mizo.

Šele potlej je pogledal ženo.

Smehljala se je.

„Človek ne more biti pes, Manca. Bo že kako.“

Tiho je ponovila za njim:

„Bo že kako, Boštjan. Pri Kočarju jih je sedem.“

Zdaj se je tudi Boštjan nasmehnil.

Mali Boštjanček pa je ploskal z ročicami in od strani pogledal mater:

„Kajne, ata, pes je pa grd. In hud je. Dobravčev Pazi tudi.“

„Vsi so hudi. Boštjanček. Vsi so hudi.“

Boštjanov glas je bil miren kakor po spovedi.

PROUČEVANJE KOZMIČNIH ŽARKOV

Prihodnje dni odpotuje v Manitobo v Kanadi znanstvena odprava pod vodstvom dr. Martina Pomerantza, ki bo po nalogu Ameriškega geografskega društva in Bartolove ustanove Franklinovega zavoda zbirala nove podatke o izvoru kozmičnih žarkov. S posebnimi balončki bodo dvignili Geigerjeve števec preko višine 32.000 m, števeci bodo stalno prenašali zbrane podatke o kozmičnem izžarevanju premičnemu laboratoriju na zemlji, s katerim bodo v radijski zvezi.

Ah, zapojte

Dragotin Kette

„Ah, zapojte, zaigrajte pesmico sladko na zabavo našo z vajeno rokó!“

In zapel sem, zaigral sem ljubim deklicam, moji deklici predragi; in biló jo sram.

Tako lepo, tak hrepeneče drobne strune pele so; tiho pesem deklice razumele so.

„Ej, ej, zdaj pa vemo, vemo,“ so veselo vzklikale, druga drugi so poredno si z očmi mežikale.

„Ej, ej, zdaj pa vemo, vemo, kaj se vedno brani le v našo družbo, samotarka; vgánile smo, vgánile!“

Ona pa je tam sedela, orosile so solzé njena lica zarudela; meni tolklo je srce.

Naša Drava

Zdrava, hčerka Korotana, kras koroške domovine! Mesta so ponosna nate, zgrinjajo se ti ravnine.

Zvesta ti je naša zemlja, ljubi te slovenska duša, tvoje mično šepetanje vsa okolica posluša.

Vrbsko jezero spoštljivo svoja čustva ti razkriva, soncu si za ogledalo, luna v tebi se umiva.

Branijo te naše gore, skale, ki v nebo kipijo, bistri viri in studenci z živo vodo te krepijo.

Gozdi, pravljíčno šumijo, stražijo te tihe sence, polja, trate in doline vabijo te med Slovence.

Žalostno nekoč si tekla kakor solza skoz domovje. Teč danes nam vesela v boljše čase čez skalovje.

Zdrava, hčerka Korotana! Narod se s teboj ponaša. Drami, vneماج in ostani vse do konca vekov naša.

Limbarski

CELOVEC

Slovenska služba božja je vsako nedeljo ob pol devetih v starem bogoslovju (Priesterhausgasse).

Mohorjani, priglasile se za knjižni dar Družbe sv. Mohorja v Celovcu za leto 1951.

CELOVEC

V Celovcu je nenadne smrti umrl g. Čepelnik Herman, doma iz Prevalj, roj. 1927 v Črni, V torek 12. septembra, ravno dan pred odhodom v Ameriko, ga je dohitela smrt.

V četrtek 14. septembra popoldne se je na centralnem pokopališču vršil pogreb ob asistenci treh duhovnikov, Č. g. Nemec in njegov tovariš Golob Fran. ce sta se poslovila od rajnega v globokih govorih. Pogreba se je udeležilo veliko število celovških Slovencev.

Prijatelji pokojnika se vsem darovalcem cvetja, g. zdravniku in č. gg. duhovnikom prisrčno zahvaljujejo.

VERNBURG

Dne 7. t. m. je po daljšem bolehanju v beljaški bolnici preminul g. Josip Aleksij Antonij pl. Morsey, bivši častnik-major staroavstrijske vojske. Doma je bil na Hanoveranskem, rojen 1873 v času pruskega kulturnega boja in tajno krščen v nekom gospodarskem poslopu. Vzrastel je pa v gradu Hohenbrugg v vzhodni Štajerski, kamor so se njegovi starši vsled tedanjih protikatoliških razmer v Prusiji bili preselili. Nadaljno vzgojo je prejemal blagopokojnik v slavnem jezuitskem zavodu „Stella matutina“ (Jutranja zvezda) v Feldkirchu na Predarlskem. Sedmi in osmi razred z zrelostnim izpitom je pa dokončal v Gradu. Nato je postal najprej enoletni prostovoljec v avstrijski armadi. Naglo je tu vsled svojih izbornih lastnosti napredoval ter postal tekom let poročnik, nadporočnik, stotnik pri dragoncih in končno major.

V vojski je služil deloma na Jezernici pri Beljaku, deloma v Jaroslavu v Galiciji, potem v Mariboru, v Welsu in Ensu v Gornji Avstriji. Po končani prvi svetovni vojni, v kateri je bil na ruskem bojišču težko ranjen, je stopil leta 1918 v zasluženi stalni pokoj. Imel je šest bratov in pet sester. Njegov najstarejši brat je bil koncem 10. stoletja avstr. državni poslanec t. zv. „Katoliškega centra“. On je bil izmed vseh najmlajši in je kot poslednji umrl. Pred 12 leti mu je umrla njegova prva žena Irma roj. pl. Károly de Károly Patty et Vassvar. Pokopana je v Domačalah. Drugič se je poročil — in sicer v gosposvetski cerkvi — leta 1940. z gospo Bianco pl. Morsey roj. Consolati, ki mu je v njegovih pogostih obolenjih vselej zvesto in skrbno služila in stregla.

Štiri njegove sestre so vstopile v red karmeličank. Pokojnik zapušta dve hčeri, Isabelo pl. Morsey por. pl. Kotz in Pavlo pl. Morsey, sedaj karitas.sestro v Gradu. Po prvi svet. vojni je bil stalno na posestvu svoje soproge v

Vernbergu, med drugo vojno pa na gradu Eggendorf v Zgornji Avstriji, od koder se je s svojo drugo ženo leta 1946 zopet povrnil v Vernberg. Ranjki je bil vedno odličen in odločen katolik, vnet častilec Srca Jezusovega ter ponosen ud Marijine kongregacije od študij do smrti! Nenehna izpolnitev nedeljske dolžnosti je bila zanj vsa leta samoumevnost. Ob boleznih je bil redno in pogostoma previden.

Bil je kakor drugi stotnik Kafarnavski. Duhovit zagovornik in branilec svete Cerkve. Nimalokrat tudi ponižen ministrant v skočidolski farni cerkvi ter v grajski kapelici eggendorfski in drugod! Ponovno je dejal: Država (vlada) bodi meč in ščit Cerkve! V politiki je v smislu načel bivšega prestolonaslednika Franca Ferdinanda do sledno zagovarjal staroavstrijsko federativno tezo pod Habsburžani, ki bi bila omogočila vsem narodom nekdanje velike Avstrije samoupravo. Zato je bil on, ki je govoril poleg svojega maternega jezika (nemščine) tudi francosko, madjarsko in poljsko, tudi Slovanom iskreno naklonjen ter se je tudi v javnosti vselej potegoval za narodne (jezikovne) pravice koroških Slovencev. Redka bela vrana med koroškimi Nemci! Nemčiji, zlasti Pruski, ni bil nikoli prijatelj.

Med jeziki je najbolj cenil latinščino z vsem njenim slavnim slovstvom in je v tem jeziku še na stare dni rad poučeval svojo vnukinjo-gimnazijko. Posebno pa se je odlikoval v znanju svetovne, zlasti še staroavstrijske zgodovine, in je pred drugo svetovno vojno pogostoma nastopal kot spreten govornik v zgodovinskih zadevah.

Zadnje njegove poti na skočidolsko pokopališče se je udeležilo mnogo njegovih ožjih znancev in prijateljev, med njimi tudi g. general-major Hans Malle iz Beljaka, kakor tudi mnogo faranov, posebno iz Vernberga. Ker se je umrl svoje žive dni vselej vzorno bojeval za obe človekovi domovini, za zemsko in nadzemsko, dejal je duhovnik ob grobu, naj bi bil vsakemu (po besedah Joba, da je vojskovanje človekovo življenje) pokojnik nepozabljiv vzgled v tem oziru, zlasti pa, da bi se nad slehernim izpolnilo besede sv. Pavla apost.: „Delaj kakor dober vojščak Kristusov“ (2. Tim. 2, 3), kakoršen je bil ranjki vse življenje. Spomin njegov bodi med nami — Slovenci in Nemci — trajen! Ta ki kremeniti idealisti se le redko rodijo!

ŠT. JAKOB V ROŽU

Ravnateljstvo glavne šole javlja, da ni več v stanu sprejemati novih prijav za prvi razred glavne šole, ker so vsi prostori zasedeni.

SPODNJE BOROVLE

Počasi popravljamo, kar nam je vojska pokvarila. Brez zvonov je bila naša podružnica sv. Gregorja, vojska jih je vzela. Lansko leto smo kupili enega, večjega, letos drugega, manjšega. V nedeljo, 10. septembra, smo se zbrali v prav lepem številu na prijaznem hribčku okoli ovenčanega zvona k njegovi blagoslovitvi.

Po uvodni besedi o pomenu in namestu zvona, so ga domači g. župnik, vlč. g. Wornig, slovesno blagoslovili. Cerkveni pevski zbor ga je prisrčno in ubrano pozdravil s staro, vedno lepo pesmijo: „Ko dan se znava — zvonovi zvonite, k molitvi vabite!“

Belo oblečene družice so dobro deklamirale nekaj pesmic zvonu v pozdrav. Nato sta oba gg. duhovnika, vsi botri in botrice z lesenim klavirjem po trikrat udarjali na zvon in zraven izrekli razne želje, katere naj bi Bog izpolnil po klicanju blagoslovljenega zvona. Že v prvem delu slovesne sv. maše, ki je bila koj na to, se je oglasil novi zvon, katerega so spretne roke hitro potegnile na zanj pripravljeno mesto.

Prisrčno se zahvaljujemo č. g. župniku, ki so podregali in začeli, cerkv. ključarju Fr. Arnejcu p. d. Sp. Vazniku, ki je vse tako skrbno pripravil in

dovršil in vsem, ki so darovali za zvon. Bog jim povrni vse, kar so storili v njegovo čast! Srčno želimo, da bi vsi radi poslušali klic zvonov in ga ubogali. Posebno srčno želimo, da bi glas zvonov vrnil in k zopetnemu kršč. življenju zbudil vse one, ki živijo v najbližji bližini zvonov, pa so jih zapustili, ko so odpadli od vere in tako od Boga in svoje duše postavili v največjo nevarnost!

GREBINJSKI KLOSTER

Dne 30. avgusta smo pokopali ob lepi udeležbi ljudstva Lubjevega očeta Urbana Lobnik. Dolga leta je mož delal in pel med nami. V 94. letu je Gospod poklical blagega očeta k sebi. Najstarejši možki vse klosterske fare je bil Lubjev oče. Nikdar moža nisi videl v žalosti, povsod si ga videl veselega. Vsi, ki smo ga poznali, smo ga spoštovali in ljubili. Še v visoki starosti je mož pomagal, kjer je le mogel.

Kakor je na njegovem domu vladal mir in blagoslov božji, tako je bil mož domači farni cerkvi zvest in nobeno vreme ga ni moglo zadržati doma.

Ob nedeljah popoldne so se zbirali na njegovem domu sosedje, kjer so se menili in prepevali. Tako nam je bil stari Lubjev oče središče prave domačnosti.

Z lepo pesmijo so se tudi naši pevci doma in na grobu poslovili od rajnega z žalostinkami „Vigred se povrne“ in „Nad zvezdami“.

Naj bo pokojnemu domača zemlja lahka, njegova duša pa bo blagovala Gospoda.

Prijatelji in znanci se pri dobri kapljici in izborni kuhinji najdejo

V GOSTILNI

Sutschowitz

Celovec, Ankershofenstr. 15, tel. 2000

STRPNA VAS

Velika žalost in grenka bridkost je zadela Kosmovo družino. Pred petindvajsetimi leti je zapustila Kosmova mama svojemu možu Francu Ramuš pet malih nedoraslih otrok. Najstarejša je bila takrat hčer Mara. Sedaj pa je tem polsirotam odvzel še očeta, da so postali zaostali otroci sirote in zapuščeni brez očeta in brez matere. Ob tej bridki izgubi smo vsi sožalovali in jokali s Kosmovimi otroci, ko smo jih gledali v nedeljo dopoldne v žalnem sprevedu in pri odprtem grobu. Pač nobeno oko ni ostalo brez solza, ko je videlo dušno bol teh otrok. Ogromna množica žalujočih se je zbrala k pogrebu. Pevci so peli pri žalnem sprevedu in na grobu. Mešan zbor je zapel močno in slovesno „Jaz sem življenje in vstajenje“, „Nad zvezdami“, „Usmili se“. Moški zbor pa: „Blagor mu, ki se spočije“. Ko je zadonela pesem preko grobov, je vladala na pokopališču tajna tišina! Upanja in nade polna je ta pesem „Jaz sem življenje in vstajenje“, ki da vsakemu kristjanu misliti na večno življenje. Tako so pričeli g. župnik svoj govor, ter se poslovili od dobrega Kosmovega očeta, katerega so otroci tako

RADIO TRGOVINA
Otto Gaggi
Vam nudi najnovejše modele radioaparatur z dunajskega veletržja
(zraven Parkhotel)

ljubili, in je tudi rajni oče imel res dobro, zlato srce za svoje otroke, kot ga ima malo kateri oče, tako, da je v resnici nadomestoval mater in očeta skozi teh petindvajset let. Sinove in hčere pa so peljali na goro Kalvarijo, kjer jim je Jezus govoril: „Sin, hčer, glej Tvoja mati“. Sedaj nimate matere, ne očeta, na tej zemlji; tem bolj imate pravico govoriti „Oče naš, ki si v nebesih in Marija je vaša dobra mati, dosedaj je za vas skrbela, skrbela bo tudi znanprej. Kosmovega očeta hočemo ohraniti v blagem spominu. Kosmovim zaostalim otrokom pa naše najiskrenejše sožalje in sočutje.“ Vse skozi skrbi ravno Kosmova družina, da se širi na naši vasi dober verski tisk. Najprej je nosila Mara, sedaj pa Cilka nosi „Nedeljo“, zbira člane za Mohorjevo družbo, širi in nosi „Naš tednik“ od hiše do hiše! Tako vidimo, da je Kosmov oče znal otroke vzgajati tudi za požrtvovalno delo v občestvu, za kar smo mu iz srca hvaležni, hvaležni pa tudi požrtvovalnim hčerkam! Kosmov oče naj počiva v miru!

IZLETNIKE

iz Celovca in okolice vabi na dobro kapljico in poceni jedila — gostilna

Kanonenhof

Lambichl 8

GLOBASNICA

Na praznik Marijinega rojstva 8. septembra so nam domači študentje napravili prav vesel popoldan. Otroški zbor je zapel dve veseli o študentih: „Ko študent na rajžo gre“ in „Kako žive dijaki“. Vse je bilo veselo razpoloženo. Pa menda res ne bo tako kot so peli, da se tako uče: „Šteje muhe, goni miši, dokler zvonca ne zasliši“ in podobno.

Jožepov Hanzel je bil pa tak agitator za župana, da bi ga skoro nekateri kar izvolili za župana, če je ne bi prej pobral z odra. Veseli in smešni prizori „Dva gluha“, „Pavlina in fotograf“ ter „Pri zobozdravniku“ so vsakega spravili v smeh. Otroci so pa rekli, da tako zanimive igre sploh še ni bilo. Posebno se jim je čudno zdelo, ko je zobozdravnik zob, ki je imel tako dolge korenine s tako naglico in brez bolečin izdrl. Sedaj so že vsi vsak pri svojih „buklah“ in se pridno uče, da ne bo na koncu leta kakšna „fajfa“ v izpričevalu.

10. IX., to je v nedeljo nato je bilo pa pri nas farno žegnanje in smo jedli kar s „tavelko“ žlico pa tudi za pitje je bilo vse preskrbljeno. V cerkvi je bilo nadvse slovesno in veličastno. Pri pranganju in pred oltarjem so se vrteli kar trije gospodje v novih dalmatikah, ki so jih naročile naše matere. Procesija je bila zelo dolga, zlasti moških je bilo veliko. Ženske so pa doma „prato“ cvrle in krape vrtele v masti, se je kar poznalo v procesiji. Cerkev je bila lepo umita in okrašena, kar se imamo zahvaliti našim dekličem, ki so par dni križarile s kanglami in mevtrami okrog cerkve.

Popoldan ob 2. smo spremili k večnemu počitku Kuharjevo mater iz Male vasi. So že dalj časa boleli, zlasti so pa trpeli zadnje dni, pa ne samo oni, ampak tudi domači, ki so jim potrpežljivo stregli. Pogreb je bil zelo velik. Zlepa se ni še udeležilo toliko ljudi kakkega pogreba. Pri odprtem grobu se je od pokojne matere poslovil preč. g. župnik Ivan Sekol. Zahvalil se je materi za lep vzgled v spolnjevanju nedeljske dolžnosti in jo nam postavil v posnemanje. Pevci so zapeli za slovo žalostinko. Rajna mati so dosegli lepo starost 80. let. Naj jim da Bog večni pokoj; domačim in sorodnikom pa izrekamo naše sožalje.

Pozno popoldne pa je že vabila muzika sem od Paherja vesele svate, ki so se tam zbirali. V zakon je stopil Janez Hutter, ki je zaposlen na Reberci v tovarni. Nevesto je pripeljal iz Gorič, fara Podgrad v osebi Ani Menig, ki je tudi na Reberci zaposlena. Prišla je kar z avtobusom in s seboj pripeljala vesele svate iz svoje okolice. Svatba je bila kar vesela. Pretep nekaterih pijancev bi bil lahko izostal. Mlademu paru obilo sreče v novem stanu.

Šolo smo začeli v ponedeljek s sveto mašo, kot se spodobi za kristjane in kot pravi izrek: „Z Bogom začni vsako delo, da bo dober tek imelo.“ Z lepim in pobožnim petjem in molitvijo smo si izprosili božjega blagoslova za novo leto. Predstojnike imamo iste kot lansko leto in smo že kar domači.

GOSPA SVETA

V soboto dopoldne so pokopali na sveškem pokopališču prečastitega gospoda kanonika gosposvetskega, Jožefa Feiniga. Upali smo in pričakovali, da mu bo operacija vrnila zdravje in se bo spet okrepcan vrnil nazaj k nam, kjer je deloval 24 let. Za vsakega, ki se je obrnil na njega, je imel prijazno besedo, z vsakim je bil prijatelj in vsakemu je razlagal zgodovino naše slavne cerkve.

Po operaciji so preč. gospoda kanonika prepeljali na njegov rojstni dom v Svečah, kjer naj bi se pozdravil. Toda Bog je odločil drugače, poklical ga je k sebi po plačilo. On sam naj mu bo večni plačnik!

Pogrebne slovesnosti je opravil preč. gospod msgr. Eggerbacher, župnik gosposvetski ob asistenci številnih duhovnikov iz sosednjih župnij.

Uporabna doba krav

Čim dalje časa moremo imeti kravo za pleme in čim dalje časa nam daje odgovarjajočo količino mleka, tem bolj se nam izplača reja take krave ali — kakor pravimo — tem bolj rentabilna je reja take krave. Krava ne daje v vsej svoji življenjski dobi enako količino mleka; največ mleka daje krava šele v času od 5. do 6. teleta in je v tem času krava tudi največ vredna.

Reja, to je oskrbovanje in krmljenje teleta ter mlade telice vse do onega časa, ko nam začne dajati mleko, stane neko gotovo vsoto. Ako hočemo izračunati stroške za mleko, ki nam ga krava daje, moramo stroške za rejo mlade živali do onega časa, ko nam začne dajati mleko, upoštevati. Čim več mleka nam torej krava daje in čim dalje časa moremo rediti kravo molznico, na tem večjo količino mleka se ti stroški razdelijo, tem manj obremenijo — kakor pravimo — en liter mleka. Zato pa je tudi proizvodnja mleka tem cenejša, čim dalje časa moremo imeti kravo za pleme in za mleko. Zato pa je tudi važno, da poizkušamo vse, kako bi mogli to dobo podaljšati.

Ker daje krava največjo količino mleka v času od 5. pa do 8. teleta, moramo skrbeti predvsem za to, da je krava v tej starosti še zdrava in da tako more dajati največjo količino mleka. Osemletna ali desetletna krava, ki je še povsem zdrava, daje pri isti krmi gotovo skoraj še enkrat toliko vrednosti kakor pa krava prvesnica. Saj moramo vpoštevati, da pri kravi prvesnici vrednost vsakega litra mleka še zelo obremenjujejo stroški za rejo mlade živali. Čim starejša pa je krava, tem bolj se ti stroški razdelijo in tem cenejša je proizvodnja vsakega litra mleka. Ako

sti mleka; samo taka krava pa tudi dobro izrabljuje krmo in samo taka krava daje tudi zdrava teleta.

Pravilno oskrbovanje telet, mlade živine in nato krave vpliva v veliki meri na razvoj dobrih ali pa tudi slabih lastnosti pri teh živalih. Z mlado pa tudi s starejšo živino je treba postopati mirno, potrpežljivo, z neko iskrenostjo in ljubeznijo. Z bičem in vpitjem je mogoče pri živini manj opraviti kakor pa z mirno besedo.

Dobra molža

Eno najvažnejših opravil, ki znatno vpliva na morebitno zmanjšanje vrednosti živali, je molža. Prvi predpogoj dobre molže je, da je med molžo v hlevu mir. Zato tudi ni pravilno krmiti med molžo, treba je krmiti pred ali pa po molži. Drugo važno vprašanje pa je, kolikokrat je najboljša molža. Res je sicer, da pri trikratni molži na dan dobimo povprečno okrog 5% več mleka, vendar pa moramo priporočati le dvakratno molžo na dan. Morebitno izgubo označene količine mleka gotovo odtehta zmanjšanje dela pri molži in pri mleku ter sploh v hlevu.

Pri molži je potrebna čim večja snaga, saj ta preprečuje okuženje vmena in pa prehajanje razne nesnage pa tudi raznih bolezenskih klic v mleko. Na dobro molžo pa vpliva tudi v veliki meri dejstvo, kako izmolzemo. Temeljito izmoljenje vpliva ugodno na zdravje vmena in vse živali, je pa seveda tudi gospodarskega pomena, ker je mleko, ki priteka nazadnje iz vmena, najdragocenejše. Vsebuje namreč največ mlečne maščobe, kar je zlasti danes, ko plačujejo mlekarne mleko po odstotkih maščobe, velikega pomena.

Molža s strojem je pri sedanjih cenah priporočljiva šele pri številu krav nad osem. Če se bodo stroji še izpopolnili in ko se bo tudi cena strojev za molžo znižala, bo mogoče priporočati uporabo stroja tudi v manjših kmetijskih gospodarstvih.

Pravilno krmljenje

Na zdravje krave in tako na čim daljšo uporabno dobo krav vpliva v veliki meri pravilno krmljenje. Najnaravnejši način prehrane živali je na paši, ki izredno ugodno vpliva na zdravje živali in vpliva tudi na pocenitev reje goveje živine. Krave, ki jih imamo stalno v hlevu, zelo redko ali pa skoraj nikdar ne morejo doseči one starosti kakor pa živali, ki v poletnem ali pa vsaj jesenskem času pridejo nekaj mesecev na pašo. Paša torej pocenjuje rejo krav že samo s tem, ker podaljšuje uporabno dobo krav; s tem pa zmanjšuje tudi amortizacijske stroške za en liter mleka. Ako daje na primer krava na leto

2.000 litrov mleka in redimo kravo kot molzno kravo 6 let, bi znašala amortizacija ali odpis na vsak liter mleka okrog 15 grošev. Ako pa se nam posreči s pravilnim krmljenjem in s pašo povečati uporabno dobo krave za dve leti, se ta obremenitev zaradi amortizacije na vsak liter mleka zmanjša in proizvodni stroški za mleko so toliko manjši.

Važen predpogoj uspešnega in pravilnega krmljenja je red in pa zadostno krmljenje. Zato pa je potrebno, da že v jeseni natančno preračunamo, koliko krme bomo potrebovali. Živalim dajati samo toliko krme, da zimo preživijo, to je nerentabilna reja, še posebej pa je to nepravilna reja pri molznih kravah. Take krave nam tudi nato pri zadostni spomladanski in poletni krmi

Modna tegovina

SAMONIG

audi:

Ia ženske svilene dokolenke
v vseh barvah S 14.90

BELIAK-VILLACH
Weißbriachgasse 12

ne bodo dajale toliko mleka, kakor bi ga pri stalnem zadostnem krmljenju mogle dajati. Zato je bolj pravilen račun tak, da redimo samo toliko krav, za kolikor imamo zadosti krme.

Zaradi boljše razdelitve dela in tudi zaradi boljše prebave moremo priporočati na dan dvakratno krmljenje živine. Najboljše je urediti krmljenje tako, da je med jutranjim in večernim krmljenjem enako dolg časovni presledek kakor pa je med večernim in jutranjim krmljenjem. S tem dosežemo, da živali krmo najboljše prebavijo in tako tudi najboljše izrabijo. Vse to pa vpliva spet na daljšo uporabno dobo krav.

Ker bo gotovo živinoreja in pri tem spet mlekarstvo eden najvažnejših delov našega kmečkega gospodarstva, je važno, da sedaj jeseni, predno še mine jesenska paša, premislimo, kako bi čim boljše mogli urediti našo govedorejo. Pri tem bomo redili preko zime in za pleme samo toliko številu živali, kolikor jih moremo dobro prekrmiti, za pleme bomo redili samo najboljše mlade živali; s pravilnim oskrbovanjem, s pravilnim krmljenjem in z dobro molžo pa bomo poizkušali podaljšati uporabno dobo krav. To bo znatno pocenilo našo rejo molzne živine in bo povečalo čisti dohod pri vsakem litru mleka.

GOSPODARSKE VESTI

OSTER PADEC BOMBAŽEVE LETINE

Ameriško kmetij. ministrstvo predvideva po podatkih z dne 1. avgusta, da bo bombažev pridelek letos v Združenih državah dosegel 10,308.000 bal (po 225 kg). Ta cenitev pomeni, da bo pridelek za 5,820.000 bal ali za 36 odstotkov manjši kot lani in za 11 odstotkov manjši kot povprečje 1939/48.

Ta oster padec letošnjega pridelka je v glavnem posledica velikega zmanjšanja obdelane površine; letos so z bombažem posejali samo 7,471.200 ha, to je za 31 odstotkov manj kot lani.

Zaloge starega bombaža cenijo na sedem milijonov bal in bo po mnenju strokovnjakov novi pridelek s starimi zalogami zadoščal za potrebe domačega in tujega trga.

Kmetijsko ministrstvo ceni, da bo letošnji pridelek bombaževe pukanice v Združenih državah znesel 265 funtov na joh (298 kg na ha). To je 19 funtov manj kot lani in 4 funte več kot povprečje desetih let.

OBNOVA KMETIJSTVA

Urad kmetijskega ministrstva za mednarodne kmetijske odnose je izvedel poizvedbe, s katerimi je ugotovil, da se je evropsko kmetijstvo po zadnji vojni mnogo hitreje obnovilo kot po

Naročniki, pozor!

Od 1. maja t. l. stane list „Naš tednik-Kronika“ mesečno šil. 2.—.

Naročniki, ki lista še niso plačali, so dobili ali pa bodo dobili v kratkem račune, ki izkazujejo dolg za čas od začetka prejemanja lista pa do konca leta 1950. — Prosimo vse naročnike, da poravnajo naročnino.

Za inozemstvo stane list letno 60.— šilingov ali dva USA-dolarja. Zaradi visokih poštnih pristojbin pošiljamo v inozemstvo list le naročnikom, ki list plačajo v naprej. Saj znaša poština v inozemstvo toliko, kakor pa stane list sam.

nijo na okoli 17,500.000 bal; ker pa so Združene države prostovoljno zmanjšale površino bombaževih nasadov in tudi iz raznih drugih razlogov predvidevajo, da se bodo te zaloge znatno zmanjšale. Površina bombaževih nasadov v Združenih državah je trenutno za okoli 12% manjša, kot desetletno povprečje 1939/48, potrošnja — bodisi notranja, bodisi izvozna — pa znatno prekaša to povprečje in bo predvidoma dosegla in presegla pet in pol milijona bal.

Kmetijsko ministrstvo Združenih držav je istočasno sklenilo, da odpošlje v Evropo svojega strokovnjaka, F. H. Whitakerja, ki bo v Parizu temeljito proučil evropski bombažni trg. Glavna naloga Whitakerja je oceniti možnost ustanovitve stalnega trga ameriškega bombaža v Evropi.

Kmetijsko ministrstvo pripominja, da je kljub temu, da je ameriški bombaž zgodovinsko vezan na evropski trg, pomankanje dolarjev v Evropi po vojni — ki ga je deloma odpravila pomoč ECA — prisililo mnogo držav, da iščejo za nakup bombaža druga tržišča in da pospešujejo proizvodnjo umetnih tekstilnih vlaken. Zato hoče ministrstvo temeljito proučiti možnost zagotovitve stalnega tržišča za bombaž Združenih držav tudi za čas, ko bo ECA končala s svojim delom.

MEHANIZIRANI FIŽOL

V dolini North Platte, važnem poljedelskem predelu Srednjega Zahoda v Združenih državah pridelajo letno velike količine fižola. Potreben postopek za izbiro dobrih vrst bi zahteval mnogo časa in veliko dela, če tega ne bi bilo mogoče izvršiti z mehanično pripravo, ki zbere 3730 fižolovih zrn na minuto. Stroj obstoji iz vrtečega se valja, opremljenega s 36 majhnimi odprtinaми za sesanje zraka. V te odprtine se uvrstijo fižolova zrna, ki padejo v stroj po premičnem traku. Fotoelektrična celica opazuje posamezna zrna in prenaša na varovalko s katodskimi žarki sunek, ki je različen, če so fižolova zrna slaba ali dobra. Če so zrna slaba, sproži druga fotoelektrična celica vzmet, ki izloči slaba fižolova zrna.

AMERIŠKA JEKLARSKA INDUSTRIJA

Ameriška industrija jekla, ki je že dosegla rekord proizvodnje, ima v načrtu obširno povečanje, ki naj bi do konca 1952 povečalo teoretično proizvodno zmogljivost jeklarn za okoli 6 milijonov ton na leto; tako bi proizvodnja jekla v Združenih državah dosegla letno 96 milijonov ton. Letošnjo proizvodnjo cenijo na 91 milijonov ton, to je za 12 milijonov ton več kot je skupna proizvodnja jekla vsega ostalega sveta.

AUREOMICIN IN MLEKO

Ena izmed največjih neprijetnosti aureomicina je težka oblika gnusa, pogosto zvezanega z bruhanjem, ki ga povzroča zauživanje pri večini bolnikov. Da odstranimo te motnje, uporabljamo preparat, sestavljen na osnovi aluminijevega hidroksida. Toda aluminijev hidroksid preprečuje krvno vsrkanje aureomicina. Zdravnika Lloyd G. Bartholomeo in Donald R. Nicold na kliniki Mayo v Rochesteru sta dognala, da uživanje mleka z aureomicinom odpravi v večini primerov navedene motnje. Od 50 bolnikov, ki so zauživali mleko skupaj z zdravilom, so imeli samo 4 malenkostne motnje.

BLAGO ZA OBLEKE

Ischermütter

CELOVEC—KLAGENFURT
Karfreitstraße 1

stroške reje mlade živali pravilno vpoštevamo, so stroški mleka v prvih letih tako visoki, da presegajo vrednost mleka. Šele po tretjem, včasih pa šele po četrtem teletu presega vrednost mleka proizvodne stroške.

Na tem računu seveda prav nič ne spremeni, ako molznih mladih krav ne priredimo sami doma, ampak jih kupimo. V tem slučaju moramo pač pri proizvodnih stroških za mleko vpoštevati nakupno ceno za mlado živino.

Izbiranje za pleme

Še en velik pomen ima čim daljša reja krav. Ako redimo krave samo razmeroma kratko dobo, moramo rediti več mlade živine. Za pleme moramo v tem slučaju rediti tudi večkrat teleta, ki za pleme gotovo niso ravno prvovrstna. Iz teh telet seveda ne moremo vzrediti prvovrstnih molznih krav. Ako pa imamo dobre krave čim dalje časa, nam bodo dale te krave več dobrih telet, razen tega pa bomo pri izbiri telet za pleme mogli postopati veliko strožje in bomo odbrali za pleme res samo najboljše živali. S tem pa smo si vso rejo goveje živine že znatno izboljšali in pa tudi pocenili.

Ako imamo n. pr. v hlevu pet krav in ako redimo te krave toliko časa in tako, da so pri starosti 14 let, ko krave prodamo, še zdrave in še dobre krave molznice, bo treba seveda rediti le polovico toliko mlade živine kakor pa v slučaju, da prodamo krave že po sedmem letu. Vse to pa v veliki meri vpliva na večjo donosnost govedoreje.

Ako hočemo imeti kravo dalje časa kot dobro molznico, moramo seveda tudi primerno skrbeti, da dobre lastnosti krave ostanejo čim dalje časa ohranjene, da se mlečnost krave ne zmanjša in da žival ostane čim bolj zdrava. Samo taka krava nam more dajati do-

Največja ljudska trgovska hiša na Koroškem • DIETMAR WARMUTH • Villach-Beljak • Obiščite in zadovoljni boste

KOZVOV NAC

(Nadaljevanje)

No, nazadnje sem bil le pripravljen in ko sem se pogledal v ogledalo, sem se zdel samemu sebi kar nekam fleten. V levi hlačni žep sem še vtaknil kos stare podkve, dala mi jo je stara Kozamurnica, ki je trdila, da imaš srečen dan, potem sem jo mahnil k Klemetu. Gustl je bil tudi pripravljen in me je že čakal.

Posedela sva še malo in Gustl je menda radi lepšega govoril o vsem mogočem, le o najini poti nič. Ko sva se slednjic vzdignila, da greva, sem ga vprašal, če ne bi šla po bližnjici, skozi gozd.

„Ne, po vasi greva, čemu pa bi se skrivala? Ali veš, če te jaz ženem v svate, si že napol zakonski mož.“

Šla sva torej po vasi, jaz nekako bolj sramežljivo, Gustl pa samozavestno, kakor da gre na semenj.

„Govoril bom že jaz,“ je dejal Gustl, „ženini ste navadno na takšen dan zanič, če le zine, ga že pomaže. Če bo potrebno, da kdaj kaj blekneš, te bom že naskrivaj dregnil, drugače pa molči.“

„Vidiš,“ je nadaljeval Gustl, „tudi moj poklic nima s samimi rožicami postlano. Ja, če tiščita dva drug za drugim, — ha, lahko delo, — ampak če dva, drug drugega ne marata in se drug drugega branita na žive in mrtve, — harduh Nac, to je potem pa druga muštra. Rečem ti, dva najbolj zavrta junca lažje naučiš voziti kakor pa spraviš takšna dva skupaj. Glej, jaz sem spravljen več kot trideset parov skupaj, ki so danes vsi srečni zakonci in so mi vsi hvaležni, da sem jim pripomogel do sreče.“

Ko sva prišla k Bradaču, sta obe ženski sedeli pri peči in se greli, začudeno sta naju pogledali, po kaj da bi bila prišla in kar dva, tudi jaz sem bil precej v zadregi, samo Gustl ni izgubil ravnovesja. Posadila sva se za mizo, mene je stlačil bolj v kot, kakor se pač spodobi za ženina.

Zdaj je začel Gustl govoriti, da sem ga moral še jaz, čeravno sem bil ves raztresen, občudovati.

Dejal je, da sem jaz, Nac, odkril žlahtno rožico v podobi Mince in da te plemenite cvetke nikoli več ne bom mogel pozabiti.

Sedaj sta Bradačka in Mina spoznali, koliko je ura, postali sta rdeči, kakor dva velikonočna pirha, stara je vstala in smuknila skozi vrata, ko se je čez čas vrnila, je nosila nekaj pod predpasnikom. Dolgo zatem pa so zaplavali po sobi za normalnega potrošnika rajski duhovi, po pravi, prekajeni klobasi. Gustl mi je pomežiknil, v svojem

govoru je prišel na gospodarsko stran:

„Vidita, dober gospodar je pri Bradaču potreben kakor kruh v mizi, sicer drži gospodinja tri ogle pri hiši, pa če ni nikogar, ki bi še četrtega držal, se sesede vse na kup. Nac je mož, če bi bilo treba, on sam vse štiri drži pokonci.“

„Res bi rabile koga, ki bi nama malo pomagal, tako sva zapuščeni,“ je dejala ginjeno Bradačka, „pa pri nas je skoro ženskega dela več kakor moškega, zato bi bilo potrebno, da se razume tudi na ženske posle, kdor bi prišel k hiši.“

„O, potem pa lahko zadeneš terno,“ je hitel Gustl. „Nac je tudi gospodinja, da mu enake ne najdete, pa četudi jo iščete opoldne z lučjo. Glejte, kar se sedaj dobi na nakaznice, je za življenje davno premalo, za umreti pa še preveč. Nac pa — kot izvrstna gospodinja — si je znal urediti, da mu še živeža ostaja, zato bi tudi rad ustanovil lastno družino. Ker pa je že čez ušesa zaljubljen v Minco, sva danes prišla. No, Minca, kaj boš rekla ti k temu?“

Mina je postala vsa rdeča, v zadregi se je še malo branila: „Vse bi bilo prav, ko bi le človek bil malo bolj trdnega zdravja.“

Tedaj me je Gustl dregnil pod mizo, kar je pomenilo, da naj sedaj govorim jaz; toda kaj? Rad bi bil povedal nekaj lepega, pa mi za zlomka ravno sedaj ni hotelo priti kaj takega v bučo, bolj ko sem napenjal možgane, bolj sem bil zmešan, ali ziniti vendar moram pa naj velja, kar hoče.

„Minca,“ sem začel, „Minca, če bi pa le prišlo, da bi ti umrla, bi pa jaz potem vzel Linkovo Marto, ki si tako želi bajto in —“

Dalje nisem prišel. Pri peči je zavreščalo, kakor da je kdo splasil jato vran, mimo glave je zletelo nekaj črnega in se odbilo ob steni. Jasno je bilo, da neka nisem prav povedal, toda kaj? A sedaj ni bilo časa za premišljevanje, ker sem videl, da Bradačka zopet gleda za kakšnim pripravnim predmetom.

„Nac, zdaj ti še luč sveti,“ mi je šlo bliskoma skozi možgane, hipoma sem bil pokonci, butnil v Gustla, ki je sedel pred menoj, da se je zavalil po tleh kakor vreča moke, naslednji hip sem bil zunaj, vendar sem se čutil varnega šele, ko sem priletel za leskov grm, vzadaj za Bradačevo hišo, blizu gozda.

V hiši je hrumelo kakor v čebelinem panju, preden roji. Ves napad, ki je prej veljal meni, se je sedaj obrnil proti ubogemu Gustlu.

Čez čas sta pritirali Bradačka in Mina Gustla gologlavega do vežnih vrat

Obvezno jamstvo v kmetijstvu

Nujnost zavarovanja proti nezgodam, kakor so toča, požar in podobno je kmet najprej občutil. Te neizbežne nezgode ogrožajo stalno njegovo imetje in sad njegovega dela.

Manj pa se kmetje zavedajo, da je njih gospodarski obstoj dostikrat ogrožen po nepričakovanem zaporedju nesrečnih dogodkov, s katerimi posredno ali neposredno povzročijo škodo svojemu bližnjemu.

Nordstern

ZAVAROVANJA

Centrala: Dunaj (Wien) I., Kärntnerstrasse 34
Direkcija

za Koroško in Vzhodno Tirolsko:
Celovec-Klagenfurt, Karfreitstrasse 17
Okrajne pisarne v vseh večjih krajih.

Zavarovanja vseh vrst:

Požar (kmetijstvo, obrt in industrija)
Vlom
Pohištvo
Škoda po vodi
Prekinjenje obrata radi požara
Rop prenašalcev denarja
Obveznost
Nezgode
Poškodbe avtomobilov
Poškodbe strojev
Prevoz
Zlom stekla
Toča in žetev
Priljaga
Garderoba itd.

Splošni civilni zakonik (Allgemeines bürgerliches Gesetzbuch) določa, da je vsak državljan odgovoren za škodo, katero je povzročil bližnjemu bodisi na premoženju bodisi pravno ali pa na zdravju. Prizadejemu nudi zakon možnost, da iztirja odškodnino od lastnika zemljišč za škodo, katero je povzročil on sam, njegovi nastavljenici ali pa njegova lastnina.

in ga sunili na prosto. Še enkrat se je vsulo na njega kakor križni ogenj dveh mitraljezev, Bradačka je zalučala za njim njegovo palico in klobuk, nato pa so tresnili vrata kakor da je eksplodirala bomba.

Ko se je Gustl nekoliko očistil, je pljuvaje prišel do mene. Ko me je zagledal, me je nahrulil:

„Nac, kaj pa si ga zopet poklestil, tako lepo je bilo vse napeljeno, kaj ti je bilo treba čvekati o tisti Linkovi Marti. Ali ni škoda za klobaso?“

„Seveda je škoda, poklestil pa si ga ti, zakaj pa si me dregal. Ali greva na-

Ker po zakonu veljajo kot krivda pogrešek, pomota, zanikrnost in pomanjkljiva pazljivost, je v medsebojnem sožitju dana cela vrsta možnosti škodovati bližnjemu v tako mnogovrstnem poklicu kot je kmečki. Pri živini, pri vožnji, pri sekanju lesa, pri delu s stroji se morejo pripetiti nesreče. V naslednjem vam prinašamo slučaj, iz katerega boste mogli razvideti, po kakih malenkostih je včasih ogroženo kmetovo premoženje:

Na cesti se igrajo otroci, ki prihajajo ravno iz šole. Zdravi, veseli so po 4 urnem pouku zopet deležni svobode. Korej je našel konzervo, ki jo je postavil na kamen ob cesti. Iz vseh strani so leteli kamni proti cilju. V veseljem razpoloženju pa otroci niso zapazili, da se po cesti bliža avtomobil. Korej je vrgel svoj kamen slučajno tako nesrečno, da je ravno zadel v šipo avtomobila. Poškodoval je vozača, ki je nato z vozom zapeljal v drevo ob cesti. Vozač se je smrtno ponesrečil in zapustil ženo z štirimi otroci. Po določilih zakona jamči Korejev oče za vso nastalo škodo, to se pravi za pogreb vozača, za preskrbo zaostale vdove in mladoletnih otrok.

Podobnih slučajev najdemo v praksi življenju zadosti. Kaj vse se more zgoditi, če se n. pr. splaši konj in se nesrečni dogodki vrstijo.

Pravilno zavarovanje nas obvaruje pri razmeroma nizkih letnih premijah pred posledicami takih nesrečnih slučajev.

Kupujte dobre in cenene koroške „WOLFSBERGER“ čevlje znamke „PLANET“ v trgovini za čevlje

Lorenz Maier

BELJAK—VILLACH

Rathausgasse 4 in Hauptplatz 23

Karel Mauser:

Mrtvi rod

IZVIREN ROMAN IZ ZILJSKE DOLINE

43.

Nekaj se mora zgoditi. Podlipnik še sam ne ve kaj, tudi sluti, da je ves zrak v Podlipnikovi hiši poln neznane skrivnosti.

Nato je prišlo. Nihče ni rekel besede, kakor da bi beseda podrla vse upanje, ki se je vzdignilo kakor roža po močnem viharju.

Upanje se je vendar vzdignilo. Počasi je dvignila glavo, pogledala Podlipnika in Folteja in se potegnili vase.

Podlipnik se je zagrabil upanja z nosilo, Folteja je pretreslo do zadnje misli.

Sredi noči šele je Foltej pritipal do besede.

„Greta, če je resen kaj, se bojim, da bi bilo narobe. Ne morem pozabiti, kar je takrat rekel zdravnik.“

Dolgo je molčala. Foltej je slišal njeno globoko dihanje in kako je sklenila roke na prsih.

Potlej je mirno rekla:

„Foltej, jaz se nič ne bojim. Zdaj živim vsaj v upanju. Če bi tega ne bilo,

bi tako umrla. In če umrjem na koncu upanja, zakaj bi bila žalostna? Počemu bi se bala enkrat umreti, če pa moram sicer pri Podlipniku umirati vsak dan.“

Foltej jo je poslušal z zaprtimi očmi. Zdelo se mu je, da žobari od daleč.

„Morda se zgodi tako kakor se včasih,“ reče čez čas. „Zdravnik sam je rekel, da je imel že take slučaje.“

„Če se zgodi, bom začela živeti, Foltej. Če bom umrla, bom lahko. Na Višarjah sem popravila vse, kar je bilo kdaj kaj napak.“

Folteju se je zdelo, da Greta moli.

„Kdaj žinjšaš, da bi moral biti otrok?“

„Maja enkrat. Proti koncu.“

Nista več žobarila. Skrivnost, mehka in vendar tako težka, je ležala mirno pod stropom.

Podlipnik je molčal naprej. Nič ni spraševal, sam je videl, da je upanje znova zagorelo.

Boj s Foltejem v njem sicer ni ugasnil, vendar se je bal, da bi morda ukresal besedo, ki bi Greto zadela, in ji škodovala.

Podlipnikov rod se spet giblje, spet diha, morda se njegovo dihanje razmahne in bruhne v življenje.

Zato je Podlipnik molčal in čakal, z očmi spet visel na Greti in hodil za njo povsod.

Greta je bila mirna, le Podlipnikovih

oči ni mogla prenašati. Čutila jih je prav v sebi in so jo žgale kakor žareče ogle.

Koj po Novem letu je bilo, ko je Podlipnik dregnil. Folteja ni bilo doma, Greta je sedela pri peči in mirno predevala misli v srcu.

Dolgo se je obotavljal, nazadnje je le utrgal iz sebe.

„Kako se počutiš, Greta?“

Dvignila je glavo. Podlipnik je slonel pri mizi in gledal proti njej. Postaral se je, le oči so imele vedno stari si-vozeleni granitni sijaj.

„Dobro, oče.“

Nalašč ni hotela žobariti. Vedela je, da Podlipnik čaka na vsako njeno besedo in da je za njo na vsakem koraku.

„Ti je kdaj slabo? Tako, kakor takrat.“

Podlipnikove sive oči so rahlo stisnjene.

„Mi ni. Dobro se počutim.“

Nič se ni vznemirjala. Čudna sladkost, da je nazadnje tudi od nje odvisen ta trd, neizprosni človek, jo je omamljala.

„Potlej se bo nemara tokrat vse srečno steklo. Bog daj.“

Podlipnikov glas je bil iskren. Toda Greta je čutila, da je za vso iskrenostjo samo laž, samo prikrivanje. Nič jim ni, če ona umre, gre jim samo za otroka,

zaj tudi po vasi?“ sem vprašal čez čas.

„Ne, skozi gozd greva, saj vendar vidiš, da sem ves povaljan. Da bi babnice še vsaj molčale, drugače bo še škodovalo mojemu poklicu.“ Ko sva nekaj časa hodila, se je Gustl ustavil:

„Ti, Nac, vseeno sva še srečo imela, da tukaj ni prišlo do kupčije, pri teh baburah bi ti vse življenje trpel, da bi se lupil, po smrti pa bi mogoče še v pratiko prišel, k mučencem.“

Potipal sem se za žep, kjer sem nosil kos podkve in zadovoljen pomislil: „Ja, stara Kozamurnica je imela pa vendarle prav.“

Podlipnik je onemel in z odprtimi usti zija vanjo.

„Menda ne žinjšaš, da je to za Podlipnike vseeno?“

„Če otrok umrje ali če umrjeva oba, Podlipnikov rod bo vseeno živel, Foltejev otrok je živ in raste. Otrok je Podlipnikov.“

Podlipnik je vstajal izza mize, kri mu je izginila iz obraza.

„Pa ne, da tako žobariš tudi s Foltejem?“

„Prav tako sem mu rekla.“

Sladkost v njej je bila tolikšna, da se je nasmehnila.

„Tako si mu rekla?“ je zagrčal Podlipnik, omahnil izza mize in se kakor pijan odvrnil iz hiše.

Greta je mirno sklenila roke na kolnih in z velikimi očmi strmela skozi okno.

Globok sneg je ležal na travniku.

(Dalje prihodnjic)

Slovenske oddaje v radiu

ČETRTEK, 21. septembra:
14.30—15.00 Poročila; predavanje za gospodinjice; glasba.
PETEK, 22. septembra:
14.30—15.00 Poročila; pregled svetovnega tiska.
SOBOTA, 23. septembra:
9.00—9.30 Za naše najmlajše.
NEDELJA, 24. septembra:
7.15—7.45 Duhovna obnova: jutranja glasba.
PONEDELJEK, 25. septembra:
14.30—15.00 Poročila; sodobna vprašanja.
TOREK, 26. septembra:
14.30—15.00 Poročila; zdravniško predavanje; glasba.
18.30—19.00 „Izpod domače lipe“ („Pese naša naj doni v veselju in v žalosti“, poje obirski dekleški sekstet pod vodstvom šol. upr. g. Valentina Polanška, igra Artalev Kori).
SREDA, 27. septembra:
14.30—15.00 Poročila; predavanje za gospodarje; glasba.

Radio Schmidt

„Velika hiša malega človeka“
Radioaparati za vsakogar. Tovarniško novi 4 cevni Super od 526 S naprej. — Popolnoma prenovljeni aparati od 200 S dalje.
Najbolj moderna popravilnica. Zarnice za dom in preprodajo.
CELOVEC - KLAGENFURT
Bahnhofstr. 22 — Tel. 29—48

1. oktobra - v Dolini!

Rožnenska nedelja je dan velikega romarskega shoda v Dolini pri Pokrčah.
Od 7. do 11. ure predpoldanske božje službe. Popoldne ob 2. uri velika **TOMBOLA**. 200 dobitkov: 1 motorno kolo, 2 moški in 2 ženski kolesi, ure, klobuki, likalniki, blago, mize, stoli, škafi, likerji, torte, vino in drugi dobitki.
Ves čisti dobiček gre za zidanje cerkve. — Karte za tombolo dobite v župniščih in 1. oktobra predpoldne v Dolini. Cena: 3.— S.

Lukas Arnold

obnavljalec cerkvenih umetnin,
slikar, pozlatitelj, kipar

Celovec - Klagenfurt

St. Martin, Kohldorferstrasse 39.
tel. 28—97

LASTEN PRENOSEN SPECIALEN ODER — NAJBOLJŠA PRIPOROČILA SO USPEŠNO IZVRŠENA NAROČILA

PRILOŽNOSTNI NAKUP**TATRA**

dovozni voz š 7.000—

OSEBNI AVTO

š 16.500.—

Generatorji in motorji za istosmerni tok 220 Voltov, rabljeni, za takojšnjo uporabo, različnih velikosti.

PRODAJA IN OGLED

PRI SIUTZ-U

CELOVEC - KLAGENFURT
RENNGASSE 5

STARŠEM IN DEKLETOM

Dne 3. novembra se prične pri oč. šolskih sestrah v št. Rupertu pri Velikovu in v št. Jakobu v Rožu kmetijsko-gospodinski tečaj. Vsem dekletom priporočamo, da se prijavijo za enega teh dveh tečajev in vsem staršem svetujemo, da ne pozabijo na nujno strokovno izobrazbo svojih hčerk. Pri jave sprejema vodstvo zavoda, kjer morete dobiti vse zaželenne podatke.

SLIKE ZA LEGITIMACIJE najbolje in najceneje Vam še istega dne izdela

FOTO TOLLINGER

CELOVEC—KLAGENFURT, Alter Platz 31. Tel.: 2076
FOTOGRAFIJE ZA VSAKO PRILIKO!

Vse, kar potrebujete za šolo in pisarno, dobite v največji izbiri v trgovini papirja in pisarniških potrebščin

GUTENBERGHAUS

M. H. STERNECK

Celovec—Klagenfurt,
Heiligengeist Platz

GOSTILNA**„Waidmannsdorfer“**

CELOVEC—KLAGENFURT

se priporoča za pridelitve vseh vrst po zmernih cenah. Dobra kuhinja in izborna vina.

IZDELAVA SLIK

HITRO IN DOBRO PRI FOTO-FILMU

HUBERT WANDERER

DONGASSE 4

CELOVEC - KLAGENFURT

Razpošiljanje po pošti

Šolske knjige

V založbi Družbe sv. Mohorja v Celovcu sta izšli šolski knjigi:

Slovenska vadnica

Lehr- und Übungsbuch der slovenischen Sprache š 7.50

Slovenska beseda

š 4.—

Obe knjigi sta odobreni od prosvetnega ministrstva na Dunaju za pouk na srednjih, glavnih in sorodnih šol.

Knjigi naročite pri založbi v Celovcu, Viktringer Ring 26.

Vse vrste pohištva, žimnice v največji izbiri tudi na ugodne obroke nudi

RUDOLF SLAMA

Celovec, St. Veiterstrasse 16

TRGOVSKA HIŠA,**TOMSCHE**

BELJAK-VILLACH, Hauptplatz

Na novo dospelo:
Garniture (srajčke s hlačkami) š 19.80

Damske kombineže š 26.50

Dobro se odpočijete in srečate tudi svoje znance v restavraciji

ZUR GIOCKE

F. FEUCHTER

Celovec — Klagenfurt

Bahnhofstrasse

V četrtkih, sobotah in nedeljah godba in ples.

RIZ PROTI USEDLINAM

Tehniki tvrdke Oldsmobile, podružnice General Motorsa, so zasnovali stroj za snajenje avtomobilskih motorjev, ki deluje na osnovi riža. Gre za napravo, ki dovaja z uporabo stisnjenega zraka v cilindar posebno predelan riž. Zračni pritisk povzroči izločitev riža in usedlin, ki se izločijo po cevi iz plastičnega materiala. Z novo iznajdbo lahko očistimo cilindre približno v 40 min.

SKUPINSKA POTOVANJA**Dossi - Obersteiner**

Celovec—Klagenfurt, Obstplatz 5
Foto Ecke

Naša naslednja potovanja:

28. IX. Großglockner 1 dan
29. IX.—2. X. Zagrebški velesejem, preko Ljubljane in Postojne, 4 dni
29. IX.—1. X. Na razstavo v Bozen, skozi Južnotirolske Dolomite, 3 dni
27. X.—3. XI. Zadnje romanje v Rim v tem letu, 8 dni. Obisk Neaplja in Caprija.
Prijava in pojasnila:
DOSSI-OBERSTEINER, Klagenfurt,
Obstplatz 5, tel. 44—61.

Receptov - slikanic

je že izšlo. Pred enim letom še nepoznana sta danes KÖNIG-ov pecilni prašek in KÖNIG-ov vanilijev sladkor splošno priljubljena po svoji prvovrstni kakovosti in receptih v slikanicah. — Na tisoče gospodinj zbirajo recepte-slikanice, ki so doslej izšli. Ako pošljete en šil. v znamkah. Vam pošlje tvrdka KÖNIG & Komp. v Beljaku (Villach) novi zbirni album.

König
BACKPULVER

KINO**Celovec - Klagenfurt**

STADTHEATER

Predstave ob 16., 18. in 20. uri.

Do 22. IX. „Der Ruf“

Od 22.—28. IX. „Kapitän Scotts letzte Fahrt“

PRECHTL

Od 19.—21. IX. „Die Heilige und ihr Narr“

Od 22.—28. IX. „Unschuldig verurteilt“

CARINTHIA-LICHTSPIELE

Do 21. IX. „Liebe unseres Lebens“

Od 22.—28. IX. „Kapitän Joy gefährlichste Fahrt“

PETERHOF

Do 21. IX. „Liebe in Fesseln“

Od 22.—28. IX. „Die Betty im Variete“

Beljak - Villach

BAHNHOFLICHTSPIELE

Predstave ob 12., 14., 16., 18.15 in 20.30;

ob nedeljah tudi ob 10. uri.

Od 22.—25. IX. „Der schwarze Spiegel“

Od 26.—28. IX. „Gentleman Jim“

STADT-KINO

Od 22.—25. IX. „Schlagerkönig“

Od 26.—28. IX. „Hallo, Sie haben ihre Frau vergessen“

Elite Filmbühne

Od 22.—25. IX. „Dorf Caruso“

Od 26.—28. IX. „2x2 im Himmelsbett“

Apollo Lichtspiele

Od 22.—25. IX. „Hafenmelodie“

Od 26.—28. IX. Peter Voes der Millionendieb

POROČNE, zaročne, pečatne PRSTANE
in ure kupite najbolje pri

V. Friedrich

Celovec-Klagenfurt, Lidmanskyygasse 3

DOBRA KNJIGA!

Knjižnica „Našega tednika“ ima na zalogi literarna dela slovenskih pisateljev.

Da omogočimo najcenejši nakup slovenskih knjig, smo se odločili, da damo knjige po zelo znižanih cenah.

Album Koroške šil. 10.—
Križ na gori, Iv. Cankar šil. 5.—
Prekleta kri, K. Mauser šil. 3.—
Sin mrtvega, K. Mauser šil. 3.—
Rotija, K. Mauser šil. 3.—
Cmoček Poskoček, F. Bazilij šil. 3.—
Slovenska slovnica I-III šil. 1.—
Kdor naroči vse knjige skupno, jih dobi za šil. 20.—
Za inozemstvo stane cela kolekcija 1.75 USA dolarjev.

DE CILLIA**BARVE IN LAKE**

DOBITE sedaj tudi v Kanaltaler- naselbini v TRGOVINI

WOLFGANG MOROCUTTI

CELOVEC - KLAGENFURT, Siebenhügelstraße 73